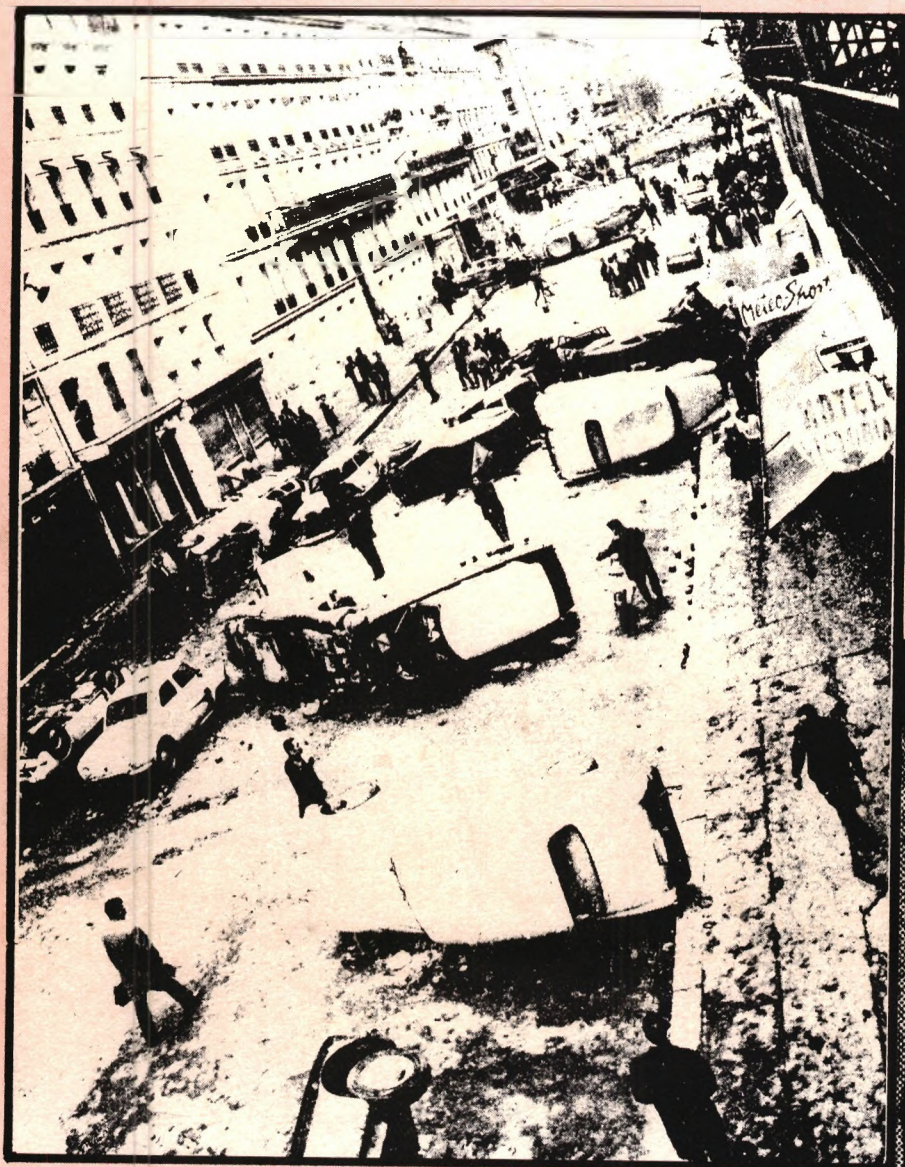

ARBETAR MAKT

2·78 årg7 3kr

**☐: VILDA
STREJKER
LÖNAR SIG!**

**MAJ -68
-TIO ÅR
VAD
HÄNDE?**

**1:a Maj ☆ Arbetsdomstolen ☆ Betyg
Ekologi ☆ Vietnam-Kambodja ☆ Barn
☆ Psykvård & Revolutionär politik ☆**

INFÖR 1 MAJ 1978

Vad är egentligen 1:a maj?

Arbetarklassens högtidsdag. En kampdag för arbetarklassens krav. En dag då den splittrade vänstern visar upp sig. En dag då sossarna för en gångs skull luftar sina fanor. En dag då sossarna får extra plats i TV för att samla röster till nästa val. En dag då man kan gå ut på gatan och visa att man är socialist. Eller en dag då man tar i gen sig efter festen på valborsmäss. En dag extra på landet. En dag att skrapa båten.

Buden är många. På sätt och vis är de alla rätta. Vi kan i alla fall komma fram till att för de flesta arbetare i Sverige innebär 1 maj först och främst en extra ledig dag. I dagens Sverige är inte 1:a maj en arbetarklassens kampdag, arbetarklassen demonstrerar inte. Det är i stället fack- och sossebyråkratin med familjer, samt "vänstern" som demonstrerar. Undantag finns, på vissa orter där den enda industrin hotas av nedläggning kan 1:a maj omvändas till just en arbetarklassens kampdag. Men annars var det bara i arbetarrörelsens barndom som 1:a maj levde upp till en dag då klassen gick man och kvinna ur huset för att demonstrera sina krav.

Idag är alltså 1:a maj socialdemokratis och vänsterns "högtidsdag". Det är också utifrån detta perspektiv som vi i Förbundet Arbetarmakt värderar vårt agerande denna dag. Nämligen att föra ut det politiska program som vi för ut alla andra dagar under året.

I dagens samhälle, med yttringar av kapitalets kris som nedläggningar av industrier och arbetslöshet, med inflation och standardsänkning, med utplundring av naturen och miljöförstörelse, är det inte så svårt att hitta saker att vara emot, att ta kamp mot. Svårt är inte heller att finna hur vi skulle vilja ha det: Meningsfull sysselsättning, en bra materiell standard, bra uppväxtmiljö för barnen och en produktion i samklang med naturen.

Det svåra är att förklara *hur* detta skall gå till. Det är här som meningarna går isär mellan t.ex socialdemokratin och "vänstern", och det är det som orsakar splittringen mellan de grupper som kallar sig kommunistiska.

Medan socialdemokratin talar om reformer, förändring av kapitalismen, för att skapa det bättre samhället, menar vi att orsaken till problemen är just kapitalismen, som därför måste bort, och ersättas med socialism innan arbetarklassen har en sån kontroll över samhället att den kan forma det efter sina önsksningar.

I förhållande till vänstern är det i huvudsak två saker som skiljer oss från alla andra organisationer.

1. Vi vill inte ha en sådan "socialism" som de stalinistiska partierna (VPK, APK, SKP, KPMLr) har som föredömen: Stalins eller dagens Sovjet, Kina eller Albanien.

2. Vi anser inte att det är revolutionärers uppgifter idag att tävla med reformisterna i SAP och VPK om vilka som ställer de bästa reformkraven. Vi anser vidare det felaktigt att söka nå enhet med dessa reformistiska organisationer. Tvärtom är det revolutionärers uppgift att få arbetarna att vända ryggen åt dessa organisationer. Detta gör man inte genom att underordna sig sossarna eller VPK i deras demonstrationer.

Vi arbetar liksom tidigare år för att få till revolutionära 1:maj demonstrationer för en socialism som innebär *arbetarmakt*. Inför årets 1:a maj har vi försökt formulera denna vår politik i några paroller, som utgör vår 1:a majplattform:

ARBETARMAKT-demonstrationen i Stockholm 1 Maj 1974.

MOT ARBETSLÖSHET OCH DYRTID - SJÄLVSTÄNDIG ARBETARKAMP - FÖR SOCIALISM

Den aktuella krisen drabbar arbetarklassen direkt bl a arbetslöshet och reallönesänkningar. Den enda lösningen på krisen är ett socialistiskt samhälle där ekonomin är planerad av arbetarklassen genom ett demokratiskt rädssystem. Vägen dit går över en självständig arbetarkamp mot krisens verkningar: aktionsgrupper, kampkomiteer, självständiga från alla partier och fackföreningar.

NEJ TILL LÖNTAGARFONDER OCH KLASSAMARBETSPOLITIK - FÖR SOCIALISM

För att arbetarklassen skall kunna lyckas, i dagens kamp mot arbetslöshet och lönesänkningar, som i kampen för socialismen fordras att den avisar socialdemokraternas ansvarstagande för kapitalismen. Löntagarfonderna är det senaste påhittat av sossarna för att rädda kapitalismen. Genom att ta från arbetarnas löner för att säkra "kapitalbildningen". Något ökat inflytande för arbetarna kommer det inte att bli fråga om. Den lilla "makt" som vinnas kommer att hamna hos fackbyråkratin. Den stora makten kommer att som förut ligga i kapitalet, i det kapitalistiska systemet. Alternativet till sossarnas medinflytande är ensaminflytande - dvs arbetarmakt. Det kan uppnås först i och med socialismen.

HÅLL NATUREN REN - SOPA UNDAN KAPITALISMEN

Den stora miljöförstöraren är inte människan som slänger skräp i naturen. Det är istället de kapitalistiska företagen som spyr ut gifter så länge det inte hotar deras profit. Kapitalismen behöver kärnkraft, inte vi. Centern

planeten måste vi ha ekonomi där människan och inte kapitalet bestämmer utvecklingen.

KAPITALISMEN FÖRSTÖR MÄNNISKAN - FÖRSTÖR KAPITALISMEN

Kapitalismen förstör inte bara människans yttre miljö. Den skapar förvridda relationer människor emellan. Vi behandlar varandra som ting, inte som människor. Kraven på effektiva arbetare skapar utslagning, Tillsammans med dålig bostadsmiljö och genomkomersialiserad fritid är allt som bäddat för alkoholism och narkotikamissbruk. Kapitalismen orsakar också särskilt förtryck av vissa grupper: kvinnor, barn, invandrare osv. För en befrielse från alla dessa sorter av förtryck, är det nödvändigt med förstöra orsaken till förtrycket - kapitalismen.

KROSSA BYRÅKRATINS DIKTATUR I SOVJET OCH KINA - FÖR SOCIALISM

I Sovjet och Kina är det ingen socialism. Arbetarna förtrycks av den härskande byråkratklassen. Vi stödjer arbetarnas kamp mot diktaturen i östaterna och i Kina för arbetarmakt - socialism.

KAMP MOT VÄRLDSKAPITALISMEN - INTERNATIONELL REVOLUTION

Kapitalismen är ett internationellt system. Arbetarklassen är en och samma klass världen över. Borgarklassen söker dock splittra upp arbetarklassen med hjälp av nationalistiska ideologier. Socialismen är dock inte möjlig att genomföra i ett enstaka land, utan

MÖTEN OCH DEMONSTRATION I STOCKHOLM

FAM:s Stockholmsavdelning kommer i år att ha ett flertal aktiviteter på och kring 1:a maj.

Lördagen den 22/4 kommer vi ha ett offentligt möte inför 1:a maj om "Vad är kommunisternas uppgifter idag"?

ABF-huset Katasalen, kl. 15.30

På första maj har FAM tagit initiativ till en revolutionär ARBETARMAKT-demonstration. Preliminärt samlas vi vid slussen kl.10.30 och går till Norrmalmstorg där vi håller ett möte kl. 11.30. På kvällen är det kombinerat möte/fest på Högalids ungdomsgård Långholmsgatan T-bana Hornstull kl 19.00.

Inför dessa aktiviteter behöver vi mycket hjälp. Ta kontakt med Sthlms avdelningen, Box 49 035 100 28 STH 49, tel 19 50 86, eller kom på mötet den 22:a.

TIDNINGEN ARBETARMAKT

utges av Förbundet Arbetarmakt

Årgång 7, Nummer 2 1978 (52)

Ny adress: Tidningen ARBETARMAKT
Box 9028
102 71 STOCKHOLM 9

Telefon: 08/19 50 86

Prenumeration för 12 nummer:

Vanlig prenumeration: 40:-

Stödprenumeration: 60:-

Kampprenumeration: 100:-

Prenumeration för 6 nummer: 25:-

Postgiro prenumeration: 38 13 00-3

Postgiro redovisning, ombudsförsäljning: 20 21 02-0

Postgiro beställning av tidigare nummer: 20 75 76-0

Postgiro STÖDFONDEN: 23 71 77-1

Ansvarig utgivare: H Forshult

Detta nummer presslagt den 10 april. Manuskript och illustrationer till nästa nummer ska vara redaktionen tillhanda senast den 31:a maj.

Eftertryck medges endast med angivande av källan.

ISSN 0345 - 0325

Tryckt av AB Prinkipo offsettryck, Stockholm april 1978

systemet för att slutligen förena sina krafter i gemensam kamp. Befrielse-rörelser världen över för ofta en hård kamp mot kapitalismen/imperialismen, men de begränsas av ett nationellt perspektiv. För kommunister gäller det att kritiskt stödja och vidareutveckla den nationella befrielsekampen till en kamp mot det kapitalistiska systemet som helhet.

Hela Förbundet Arbetarmakts 1:a maj-plattform sammanfattas i den övergripande parollen:

KROSSA KAPITALISMEN - LEVE SOCIALISMEN - ARBETARMAKT

Dessa paroller kommer att förklaras utvecklas och konkretiseras i ett flygblad som kommer att delas ut tusentals exemplar före och under 1:a maj. Vi uppmanar dig som sympatiserar med vår politik att komma med i vårt arbete med att föra ut en revolutionär arbetspolitik 1:a maj.

VILDA STREJKER LÖNAR SIG !

I höstas kom en rapport från LOs utredningsavdelning. Den var resultatet av en genomgång av de vilda strejkerna 1974-75. Under dessa två år inträffade mer än 400 vilda strejker, dvs. fyra i veckan. Med denna stora omfattning är det klart att LO är intresserat att undersöka dessa strejker. Särskilt om man tänker på att antalet vilt strejkande arbetare dessa två år var 56.000 medan de som deltog i lagliga strejker uppgick till 8.000. Inom industrin och byggnadsbranchen "förlorades" 1.300 arbetsdagar genom lagliga strejker, mot 50.000 genom vilda strejker.

Nedan tar vi och tittar närmare på rapporten. Den är verkligen läsvärd. Den intresserade uppmanas att skaffa den snabbt, för LO lär nog inte trycka om den.

Under åren 1974-75 förekom i Sverige minst 410 vilda strejker, enligt en rapport från LO: *Vilda strejker inom LO-området 1974 och 1975*. Men som det sägs i rapporten "... det finns säkert vilda strejker som av någon anledning inte alls rapporterats."

Att LO gör en sådan här utredning är ganska naturligt. Gång på gång under de senaste 10 åren har fackklubbar fått se sig förbigångna av att arbetarna satt sig för att driva sina egna krav. Detta utgör naturligtvis ett problem, för såväl de lokala fackstyrelserna, som för LO som ska ansvara för den "solidariska lönepolitiken". Eller som utredningen säger: "Den vilda strejken hade tidigare varit en yttersta nödfallsutväg, men det är rimligt att anta att denna första strejkvåg (Den efter gruvstrejken 1970, AMs anm.), där de strejkande i allmänhet fick ett positivt utbyte av strejken, kom att ha till följd att alltflera började betrakta strejken som ett aktuellt alternativ bland andra vid intressekonflikter på arbetsplatsen."

FAKTA OM STREJKERNA

Rapporten ger en del intressanta fakta om de vilda strejkerna. Av de 410 strejkerna gällde 335, eller 80%, lönefrågor. Detta är en markant skillnad till en tidigare undersökning (Korpi, *Varför strejkar arbetarna?*) som gällde tiden 1949-67 då endast 42% av strejkerna gällde lönefrågor. Orsakerna här är, menar LOs utredare, att man tidigare strejkade mot löneformen, men när vi nu fått bort ackorden så strejkar man om lönens storlek istället. Detta spelar säkert en viss roll, men av större vikt är den ekonomiska krisen och den tilltagande inflationen, samt den minskade ökningen i den materiella levnadsstandarden. Vidare framgår att strejkerna är cirka fyra timmar i genomsnitt. Medelantalet deltagande i strejker är 50 st, men hela 113 strejker hade fler än 100 deltagare.

STREJKORSAKER

För att undersöka orsakerna till strejkerna valde utredningsgruppen ut 53 strejker, på vilka man gjorde intervjuer med arbetare. Utredningen hade uppenbarligen problem med att göra intervjuerna. Man kom ju från LO och arbetarna misstänkte i många fall att man letade efter syndabockar. Ett annat problem var att det var klubbstyrelsen som valde ut "intervjuoffren". Således har man inte intervjuat någon, vad man kallar, "agitator" för vild strejk.

Trots att man alltså måste ta utredningen med en viss skepsis, ger den en hel del intressant information. Texten att det sällan bara finns en orsak till en strejk. Det är ofta en kombination av flera saker som man är missnöjd med som leder fram till en strejk. Intervjuarna fick t o m försöka att inte "stimulera till ett nämnande" av alltför många missnöjesorsaker!

Utredningen har registrerat följande

En av Tarkettarbetarna gör segertecken.

Löneglidningen på ackordet för låg Tidlönearbetarnas löner låg för långt under ackordsarbetarnas Kvinnornas löner låg för långt under Männens Missnöje med löneformen Tekniska förändringar och rationaliseringar Arbetsmiljö, hälsorisker Arbetsorganisation, arbetsledning och personalpolitik Arbetsgivaren brutit mot lokalt avtal Agitation Brister i arbetsgivarens agerande Brister i facket agerande

På grund av det lilla antalet strejker är det svårt att säga någonting om vilka strejkorsaker som är viktigast, för-

till den vänster som vill "göra facket till en kamporganisation" för att man avvärjat strejken.

FACKKLUBBARNA OCH STREJKEN

I de flesta fallen har facket inte ställt sig avvisande till strejkkraven, utan åtminstone formellt stött kraven men ej kampformerna.

I endast tre fall deltog klubben i strejken, samtliga i småföretag: "I ett fall var det fråga om en mycket orutinerad klubb där man trodde sig ha rätt att strejka när man uppfattade att arbetsgivaren brutit mot ett lokalt avtal. I ett annat fall sade sig klubben blivit hotad med stryk av de övriga arbetarna och i det tredje fallet var företaget så litet att det nästan enbart bestod av klubbstyrelsen." Knappast några exempel på "facket som kamporganisation", eller hur?

Det finns andra intressanta rapporter från fackets agerande. T.ex. när utredningen konstaterar att invandrare inte har haft någon särskild roll i samband med de vilda strejkerna. Men somliga fackföreningsmän har särskilda uppfattningar om invandrare: "En klubbordförande uttryckte för oss sin fasta övertygelse att en viss etnisk grupp av naturen var lat, och ett av hans problem var vid detta tillfälle att hjälpa företagsledningen med ett nytt ackorssystem som skulle höja produktionen; problemet var att undvika att arbetare ur denna lata folkgrupp skulle få möjlighet till ökad lön med oförändrad produktionstakt."

RESULTAT

Nå, hur har det då gått med de vilda strejkerna. Har kraven gått igenom? Har strejkerna "lönat sig"?

För det första. I allmänhet har man fått igång förhandlingar eller löfte om förhandlingar efter en strejk.

För det andra, så har strejkerna i 3/4 av fallen lönat sig: Av 50 strejker så hade man i 32% av fallen fått ige-

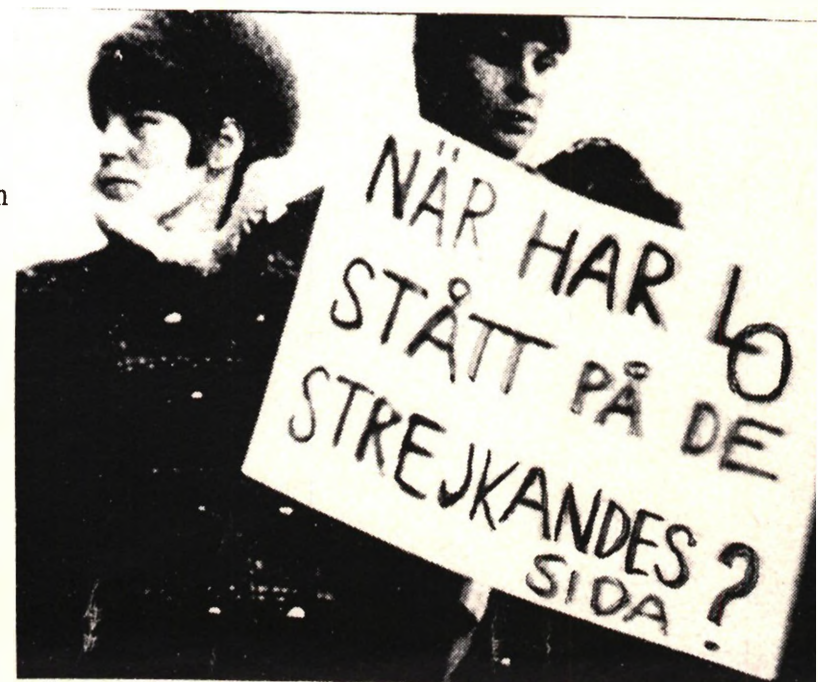

Strejk på SAAB-trollhättan.

VARFÖR STREJKAR INTE LO?

Om LO drog några som helst slutsatser utifrån denna utredning, kunde man tycka att LO skulle satsa mera på att strejka - eftersom det tydligen lönar sig.

Men nu är det en gång så, att LO inte tar hänsyn till arbetarnas intressen. Man tar istället hänsyn till "samhällsekonomin", dvs. kapitalismens intressen. Och även om kapitalismen klarar av att enstaka arbetargrupper får höjd lön, så klarar den det inte över hela linjen. Skulle LO driva och få igenom alltför höga lönekrav,

skulle profitera för kapitalisterna bli för små, och man skulle lägga ned företag än oftare än vad man gör idag.

De arbetare som går ut i vilda strejker, tar inte hänsyn till "det samhällsekonomiska läget", utan till sina egna omedelbara intressen. Därav motsättningen mellan LO och arbetarklassen.

Den 6 oktober inledde 140 arbetare på Kema Nord i Sundsvall en strejk. Företaget ville inte ge ett öre utöver den centrala uppgörelsen. Arbetarna krävde 2:50 kr. Strejken utvidgades efter ett par dagar och omfattade så småningom samtliga 550 anställda. Återgången till arbetet skedde i avvaktan på fortsatta förhandlingar.

utom att frågan om lönen återkommer oftast. En "strejkorsak" är värd att kommentera, nämligen "agitationen". Av de 53 strejkerna bedöms agitationen vara huvudorsak i endast 5 stycken, och det framgår inte hur många av dessa agitatorer som tillhört "avgrundsvänstern". Talet om att vänstern är en orsak till de vilda strejkerna vederläggs alltså av LO-utredningen. En intressant sak konstateras i samband med "agitationen": "I vissa fall har vi kunnat konstatera att agitatorerna varit relativt effektiva att formulera och underblåsa ett befintligt missnöje. I många fall har klubbarna kunnat suga

nom *allt* man begärt, i ytterligare 36% fått igenom en stor del, i 10% en liten del och i 22% ingenting alls.

I en kommentar - "Är vilda strejker rationella?" - konstaterar utredningsgruppen att det är de. Efter ett resonemang kommer gruppen fram till att 43 av de 50 strejkerna var "rationella", dvs. de tydde på ett förnuftigt agerande från arbetarnas sida. Endast ytterligare 5 av dessa skulle kunnat undvikas, menar utredningsgruppen, genom ett "korrekt" uppträdande från fackklubbens och företagets sida.

Det arbetarklassen måste göra är inte att få fackföreningarna att uppge sitt ansvar för kapitalismen, för det går inte då fackföreningarna är kapitalistiska organisationer. Istället måste den självständiga vilda kampen utvecklas - från en kamp om löner och arbetsmiljö till att slutligen omfatta samhällsmakten. Och det kommer kapitalismens kris att tvinga den till.

BETYG & SAMHÄLLE

Att skriva något om betygen just nu kan kännas uttjatat, men vi tror att vi med den här artikeln kan ge betygsdebatten nytt stoff. Stoff som borde kunna utveckla och fördjupa resonemangen om betyg eller inte betyg. Vad den gör är att inte enbart klaga på att betygen slår ut de svaga eleverna, utan den försöker visa på vilka funktioner betygen kan ha förutom sorteringsfunktionen. Artikeln visar också hur denna funktion blivit allt mindre viktig - åtminstone på grundskolan.

Betygen har huvudsakligen två funktioner. Dels en *sorteringsfunktion*, dvs den ska välja ut de elever som ska få läsa vidare och slå ut dom andra. Dels har de en *kvalificerande funktion*, dvs betygen formar eleverna och deras medvetande. Vi börjar med att redogöra för betygens sorteringsfunktion, för att senare knyta an till dess kvalifikationsfunktion.

Betygens funktion när det gäller sortering har delvis förändrat karaktär under efterkrigstiden. När det gäller att få jobb på arbetsmarknaden - åtminstone när det gäller mer manuella yrken - spelar betygen en mycket liten roll mot tidigare. Arbetsköparna bryr sig allt mindre om att fråga efter de arbetssökandes betyg.

Däremot har betygen ökat i betydelse när det gäller urval till högre studier. Under efterkrigstiden har högre utbildning gjorts *ekonomiskt* tillgänglig för nästan alla. Utslagningen av elever sker inte i första hand på grund av att föräldrarna inte har råd att låta barnen studera, utan mer på grund av att betygen inte räcker till för att komma in på spärrade högre utbildningar. "Idag kan alla ta studenten!" kan folktoparisten och sossen säga med stolthet. Men detta är bara en illusion. Fortfarande är utbildningen uppdelad i två vägnät - ett som förbereder för i huvudsak manuella yrken och ett för mer intellektuella jobb. Denna uppdelning tar sig uttryck i allmän och särskild kurs i matematik och språk på högstadiet, i val et mellan praktiska tillvalsämnen (som teknik och konst) och teoretiska tillval (franska, tyska) fr o m sjuan. På gymnasiet fortsätter denna uppdelning mellan

Även om det till nästan 90% var just arbetarklassbarn som valde de praktiska inriktningarna, så var denna grupp mycket mindre än man räknat med. De flesta valde teoretiska ämnen för att inte stängas ute från valmöjligheter senare i livet (då t ex vissa gymnasielinjer krävde att man läst särskild kurs i flera ämnen och att man läst språk).

Nästa alla gymnasielinjer ger ju också kompetens för universitet och vissa högskolor. Därför har den "naturliga" (d v s ekonomiska och traditionsbundna: som att sonen väljer faderns yrke etc) sorteringen minskat, för att i stället öka betygens roll, speciellt vid den högre utbildningen. Betygen är ett *enkelt byråkratiskt urvalsinstrument* när det gäller att plocka in folk i vidare utbildning.

Men trots att arbetarklassbarn i mycket högre utsträckning fick möjligheter att studera vidare, kom de att slås ut. 1969 (visserligen för 8-9 år sen, men flera år efter grundskolans införande) gick omkring 80% av alla grabbar i 20-årsåldern och från socialgrupp 1 på universitet eller högskolor. Motsvarande siffra för socialgrupp 3 var 10%. (2) Denna utslagning är mera "dold". Den beror på undervisningens uppläggning: arbetarklassbarnens färre möjligheter att få hjälp med läxor hemma, dessa barns psyke (som inte är lika starkt konkurrensinriktat som borgarbarnens på grund av deras uppfostran) (3) och hela undervisningens abstrakta uppläggning (som gynnar barn - dvs medelklassungar - som är vana vid att abstrahera, dvs bortse, från sina nuvarande konkreta känslor, erfarenheter och behov till förmån för t ex "dumpluggande"). Utslagningen kan ske i form av förlängd syo-tid (4), skoltrötthet och för "tidig" avgång. (Man går inte ut nian, helt enkelt.)

Dessa tre senare former för utslagning kan alltså ske utan betygens inverkan. Och dessa utslagningsformer har tenderat till att kraftigt öka under senare år. Därför kommer ett borttagande av betygen (på högstadiet) som Betygsutredningen föreslår - troligen inte alls att leda till någon grundläggande förändring. Utslagningen kommer bara att vara mindre öppen.

Genom att betygen består av siffror ger de oss lätt ett intryck av "objektivitet". Precis som allt, dvs alla varor, hur olika beskaffade de än må vara, kan mätas i en enhetlig måttstock - pengar - så får man intrycket att även all kunskap kan mätas kvantitativt - dvs med en måttstock - betygen. När kunskapen mäts kvantitativt - med betyg - blir det enda man kan mäta - fakta. Den som har mest kännedom om - *osammanhängande* - fakta är den som har inhämtat mest "kunskap", och får därmed högst betyg. Förmåga att förstå, att vara kritisk etc kan ju inte mätas på samma sätt - kvantitativt. Därför är "objektiviteten" hos betygen en ren illusion.

Som vi tidigare har nämnt är betygen heller inte alls intressanta för arbetsköparna, utom möjligen vid förstagångsanställning. Senare kommer nyanställningar att prövas mer på referenser och betyg från tidigare anställningar.

Förutom att betygen är ointressanta på arbetsmarknaden (undantaget är statliga jobb) har nutida forskning inte heller kunnat påvisa några mer märkbara samband mellan betyg på gymnasium och studieframgång på universitetet. (5) Därför är betygens relevans och effektivitet endast *skenbar*, ej verklig.

Dock, vilket är en viktig anledning till att de finns kvar, ger de *ett sken av att alla skulle ha samma möjligheter*. Men som vi tidigare visat är även detta en lögn. Arbetarklassbarnen kommer ändå att misslyckas.

Anledningen, som vi hittills visat, till att betygen finns kvar, trots deras irrelevans (dvs trots att de inte är effektiva alls när det gäller att sortera folk) är i huvudsak att de 1) *fungerar som ett*

enkelt byråkratiskt urvalsinstrument för högre studier och 2) att de kan gynna berolighetens barn, samtidigt som de håll skenet uppe om allas lika möjligheter.

Nu kommer vi till betygens andra huvudsakliga funktion, förutom sorteringsfunktion. Betygen kvalificerar, dvs formar, elever för arbetslivet - men även för högre studier.

Under kapitalismens tidigare skede - i början på detta sekel - var säkert omödena/betygen ett utmärkt sätt att inlemma folk i ett hierarkiskt och strängt disciplinerat fabriksarbete. Detta efter som betygen medverkar till ett okritiskt förhållningssätt gentemot läraren (och auktoriteter över huvud taget), ett kon

å ena sidan ett- och tvååriga yrkesinriktade linjer och å andra sidan tre och fyraåriga teoretiska linjer.

När den nioåriga grundskolan genomfördes på 60-talet var det myndigheternas mening att utbildningen skulle demokratiseras och att eleverna skulle få genomgå en *allsidig utveckling*, samtidigt som man skulle *utveckla det 'egenartade och speciella'* (1). Det "speciella" skulle då motsvara en plats för var och en i ett samhälle med alltmer specialiserade arbetsuppgifter. Man hade alltså hoppats att arbetarklassen å ena sidan skulle få lika möjligheter, men att de sedan å andra sidan skulle välja den mer praktiska inriktningen, medan mellanskiktens och överklassens barn valde den mer teoretiska. Så blev dock inte riktigt fallet.

NOTER:

1. 1946 års skolkommissions betänkande, enligt Sociologisk Forskning nr 2-3 1977, sid 18.

2. "Den lönsamma skolan", Arbetarpress, sid 11.

3. Se "Rådsamt" nr 6-7, artikeln "Familjen under senkapitalismen", speciellt sid 20-21!

4. Syo = Studie och yrkesorientering: motsvarar d-n tidigare "pryon" (praktisk yrkesorientering). Elever som inte orkar med skolan kan alltså få praktisera på jobb under en längre tid i nian än de normala två veckorna. Vanligt är att man går två dar i skolan och jobbar i tre dar. Se också artikel i KRUT nr 5, sid 66-74: artikeln "Är det syon som sorterar?"

5. Se Steinar Kvaales artikel i KRUT nr 5, sid 38 - 40 som det följande reser-

nemang et i mycket bygger på.

6. Man bryr sig t ex inte om ifall man läser om romantiken eller den moderna litteraturen. Man läser nämligen inte främst för att man vill lära sig, utan för att få ett högre betyg. Likaså bryr sig inte arbetaren om ifall han egentligen jobbar med plast eller metall. Han jobbar där för att få sin lön.

7. Automatiken tar visserligen bort de trista och monotona löpande bandsjobben, men även när det gäller automationen kan man se en tendens till att arbetsuppgifterna specialiseras (arbetskraften "dekvalifieras"). Vad det gäller "tendensen till humanisering" tänker jag närmast på den typ av fabrik som Volvos Kalmarfabrik pekar mot. Alltså där arbetarna jobbar i grupp, och själva kan ta hand om arbetsdelningen och utrymmena för vila och matraster etc. Denna humanisering beror inte på att företaget tänker på de "betecknande

arbetarna", utan på att sjukskrivning, och personalomsättning varit så hög vid andra fabriker (med löpande band) och att det därför funnits vara mer lönsamt att producera på detta vis. Det kan ä även ses som en taktik att begränsa arbetarkampen, genom att införa grupper av arbetare som konkurrerar med varann, eller genom att skenbart öka företagsdemokratin. Läs gärna J.H. Mendner: Teknologisk utveckling i den kapitalistiska arbetsprocessen (Röda Bokförlaget) eller Harry Bravermans "Arbete och monopolkapital" (Stora Tema Nova, R & S)

8. Se Knud Illeris "Problemorienterad och deltagarstyrd undervisning" (Alma -76). Samt "Den lönsamma skolan" (Arbetarpress -77)

visar KAPITALET'S DIKTATUR

kurrensförhållande till kamrater (det gällde att konkurrera om jobben), ett likgiltigt förhållningssätt till studiernas (senare arbetets) konkreta innehåll (6) och även till en sämre självkänsla för arbetarklassbarn (som ständigt misslyckades istudierna).

Den moderna industrin (med automatition, tendenser till "humanisering" av arbetsprocessen etc) (7) ställer dock andra krav på kvalifikationer. Arbetarna ska kunna klara av snabba förändringar av produktionsprocesserna, vara lätt ombytliga, och kunna förhålla sig kritiska. (8) Även de statliga och kommunala jobben kräver mer skapande och samarbetande människor, även om utvecklingen inom denna sektor (som vanligt) släpar efter industrins förändringar.

Därför är betygen inte alls speciellt lyckade när det gäller att forma eleverna för den moderna produktionsordningen. Dock - vilket är ytterst viktigt - fungerar betygen som en förberedelse för arbetsmarknaden och försäljandet av sin egen arbetskraft. Man vänjer sig vid att bedömas av andra, och arbetskraften, precis som alla andra varor, är något som kan mätas med pengar, genom att man i skolan får lära sig att "kunskap" går att mäta med betyg. Betygen får det att se ut som om det vore helt självklart att vårt arbete kan säljas - för en viss summa pengar.

SAMMANFATTNING

Betygen behövs inte för vidare utbildning eller för arbetsköparna, men kan genom sin enkelhet fungera som ett (dolt) lotteri när det gäller intagning till högre studier. De ger också ett sken av objektivitet och av att varendan i det här landet har samma möjligheter.

Betygen passar heller inte den nuvarande, och i än mindre grad den närmaste framtidens industrins krav på arbetskraften. Dock, anpassar betygen eleverna till ett samhälle där allt, inklusive arbetskraften, kan säljas och där man måste konkurrera om jobben (precis som om betygen i skolan).

BRUTUS

Den lönsamma skolan

Det är möjligt att lära sig saker, trots att man går i skolan! Som ett synligt bevis ligger här på vårt bord en alldeles nyttigen broschyr, "Till kritiken av den borgerliga utbildningen. DEN LÖNSAMMA SKOLAN", författad av en gymnasieelev, signaturen Brutus, från Jakobsbergsskolan utanför Stockholm.

Brutus berättar om hur den svenska skolan vuxit fram och reformerats. Med hjälp av marxistisk ekonomikritik analyserar han sedan utbildningens funktioner och motsättningar och klargör hur det kommer sig att utbildningen sköts av staten. Han diskuterar sambandet mellan aktuella pedagogiska strömningar som dialogpedagogik, projektundervisning och

nya krav på arbetskraften. Och till sist ställer han frågan Vad bör göras? och försöker värdera betygskampen, "frigörande pedagogik" och lärarnas möjligheter att utträta något vettigt.

Allt detta i en trettiösiktig broschyr! Genomgående används Brutus ekonomikritiken (dvs metoden i Kapitalet osv) för att begripa sambandet mellan skolan och samhällsutvecklingen i övrigt. Här i Sverige är faktiskt den här broschyren det första försöket till en sammanhängande, konkret och lättläst introduktion till det synsättet, och den säger mer om varför skolan ser ut som den gör än kilovis med ytliga pedagogiska debattböcker och utbildningspolitiska program. Som läsare (och som lärare) tvingas man oupphörligt ta ställning till Brutus ståndpunkter, som är insiktsfulla, någon gång provokativa – när han hårdhänt knyter skolan och pedagogiken och medvetenheten till den politisk-ekonomiska utvecklingen – men aldrig likgiltiga. Broschyren uppfordrar till diskussioner och borde därför fungera förtärligt som studiecirkelmateriäl, inte minst bland lärare. Den kostar 5 kronor och beställes från Arbetarpress, Box 31 134, 400 32 Göteborg, pg 88 66 51-9.

Donald Broady

Ur KRUT - Kritisk Utdannings-tidskrift

**DEN
LÖNSAMMA
SKOLAN**

Röda Faran är en socialistisk skoltidning, som ges ut vid Jakobsbergs gymnasieskola. Man är nu inne på 4:de årgången, och man ska nu försöka nå andra skolor och människor utanför Jakobsberg. Tidningen innehåller analyser, kritik

Nu när socialdemokratin och LO-byråkratin öppet talar om för arbetarklassen att enda lösningen på krisen är att de också måste dra sitt strå till stacken, genom att avstå från löneökningar, ja att godta rena reallönesänkningar framstår arbetarnas egna aktioner, den vilda strejken, som det enda vapnet för att försvara sina positioner mot en sänkt levnadsstandard. Sossarnas lösning på krisen är inte längre att en ökad köpkraft skall stimulera produktionen utan att mera kapital skall pumpas in i företagen genom t.ex genom de föreslagna löntagarfonderna. Vilka naturligtvis måste måste tas ur arbetarklassens fickor. Detta är naturligtvis ingenting som vi arbetare kan godta, utan vi måste slå tillbaka varje angrepp med våra egna medel.

'ILDA STREJKEP

I höstas stämde fyra strejker inför arbetsdomstolen. De hade svarat arbetsköparnas och fackets försök att pracka på dem ett uselt avtal. På KF i Luleå strejkade man mot företagets försök till att sänka lönen, för vissa arbetare och öka lönesplittringen med minst fyra lönegrupper.

I Söråker på Gunnebo bruk krävde arbetarna 2:50 utöver det centrala avtalet men bolaget och facket svarade med att inga löneökningar kunde komma på fråga om inte omfattande rationaliseringar infördes.

IMA arbetarna i Sundsvall krävde 2:56 mer i timmen. Under strejken var facket behjälpligt till strejkbryteri då man hindrade arbetarna

att komma i kontakt med arbetarna på tvätteriet i Örebro, dit man skickade tvätten från IMA.

På Tarkett i Ronneby vägrade arbetarna godta att bolaget skulle införa treskift vilket skulle innebära en lönesänkning med 400 spänn i månaden, samt ett sämre skiftsystem för arbetarna.

BÖTER I ARBETSDOMSTOLEN

Facket har inte precis stått på
arbetarnas sida i dess strejker och
mer var väl inte heller att vänta så
kringskuret som facket av MBL och LO:s

Över 1000 personer i solidaritetsdemonstration för tarkettarbetarna.

RÖDA FARAN

ett extrastort nummer av Röda Faran.
Det innehåller bl a följande:

o "Britt Mogårds normer- och våra!"

o "Om de motsägelsefulla betygen"

Arbetare på IMA-tvätten.

egna antistrejkkapargrafer. Dessa strejker var också de första att tas upp i arbetsdomstolen sedan taket vid 200 kr höjts till obegränsade höjder. KF arbetarnas strejk var den första att testas av AD. KF hade begärt 600 kr av varje arbetare i syndabot.

Åtalet mot Gunnebo arbetarna lades ned, IMA-arbetarna krävdes på 900 kr och på Tarkett i Ronneby var man inte ljusskygga och krävde 1200 kr. KF arbetarna blev dömda till 300 kr då AD ansåg strejken "onormal" eftersom man använde strejkvakter och blockerade att andra åkerier tog över transporter. IMA och Tarkett fick det normala dvs 200 kr eftersom deras strejker var s k normala strejker.

Att domarna var ett bakslag för arbetsköparna är helt klart. Protester mot obegränsade strejkböter och solidariteten med de strejkande bidrog säkert mycket till att domarna blev så "milda". SAF var naturligtvis inte nöjd med resultatet.

I SAF:s reservation till AD:s dom i KF-målet skriver man att det uppstått en lucka i påföljdssystemet. Man påpe-

kar att det finns tre straff att ta till vid en vild strejk. Förutom st rejkböter kan arbetsköparna enligt lagen om anställnings skydd säga upp eller sparka direkt arbetare som deltar i en vild strejk. Uppenbarligen drar man sig för att sparka arbetare vid en strejk utan man ser

- o "Om adventskalendern och barnprogram"
- o "Vad händer i klassrummet-om den dolda läroplanen"
- o "Borgerlig ideologi och verklighet - hur ser en marxist och en borgerlig på 'politik', 'ekonomi' och 'samhälle'?"
- o "Att knulla - en fråga om skolmiljö?"
- o Recensioner,notiser,dikter,bilder,etc.

Numret kostar 3 kr och kan beställas från

hellre att det ska "svida i skinnet"
genom höga strejkböter utdömda av en
"opartisk" domstol, som AD utger sig
för att vara.

ORGANISERA STREJKSTÖDS ARBETET

Det är helt klart att arbetsköparna- och LO-byråkratin måste stävja de vil-
da strejkerna. De har ju enligt LO:s
egen utredning visat sig effektiva.
Nu har arbetsköparnas offensiv för hö-
da strejkböter stoppats åtminstone ti-
fälligt av ett bra solidaritetsarbete
med de strejkande. De insamlingar som
 varit har inte bara täckt strejkböter
na utan också förlorad arbetsinkomst
vid strejkerna.

Vad vi kan vänta oss av framtiden, de vilda strejkerna kommer knappast att upphöra av sig självt, är att arbetskaparna går till hårdare attack vid så "onormalare" strejker och där försöker statuera exempel. Med onormal strejkenar Arbetsdomstolen en strejk som går utöver en spontan och oorganiserad strejk. Strejkvakter är till exempel "onormalt". Men för att en strejk ska bli effektiv krävs att den organiserar sig mot alla försök till splittring, strejkbryteri och att den organiserar ett effektivt strejkstöds arbete.

Arbetsköparna kommer också att leta ut syndabockar för strejken. Strejk- kontakt- och andra kommittéer måste skyddas från repressalier och måste därför vara hemliga, inte så att kommittéerna kan mllighålls, (de är bra exempel för andra arbetare) men att kommitté medlemmarnas namn inte offentliggörs. Vi kan också räkna med att hetsen mot strejkande kommer att öka, med lögnen om att de strejkande "undergräver ekonomin" och att de inte solidariskt ställer upp för den "gemensamma" bördan. Där får inte strejkande stå ensamma, vi måste utveckla och fortsätta solidaritetsarbetet t ex vid hot om strejkböter och andra repressalier. Det kommer säkert nya försök från SAF:s sida att höja strejkböterna.

(och tidningen behöver stöd) kan du b
la in 15 kr på samma pg. Du är också
välkommen att skriva artiklar.

Den 22:a mars: Studenter ockuperar Nanterre-universitetet

10:e maj. Sorbonne-universitetet är stängt. Man demonstrerar: "Från kritiken av universitetet till kritiken av samhället". Demonstranterna slåss mot kravallpolisen.

...och bygger barrikader.

den franska "ultravänstern" fick det utseende den har i dag under denna period under 1960-talets mitt.

Så kom Fouchetplanen, och tillsammans med det intensifierade kriget i Vietnam "Tet-offensiven" (våren -68), blåste den nytt liv i "vänstern".

När man studerar majrevolten stöter man ständigt på två namn: *Sorbonne* och *Nanterre*. Sorbonne var det "gamla" universitetet, lokaliserat i *Quartier Latin* i Paris innerstad. Nanterre var den nybyggda filialen, en betongklump ute i Paris "röda bälte" i förorterna. Filialens trista miljö, den undermåliga undervisningen och närheten till arbetarklassens "kärnområde" påskyndade studenternas radikaliserning. Under hösten 1967 organiserades en tiodagars undervisningsstrejk mot bristen på lärare. Under mars månad 1968 kulminerade missnöjet i ett stort antal måten och demonstrationer. Efter ett möte den 21 mars beslöt de ca 200 närvarande studenterna att ockupera administrationsbyggnaden i Nanterre. Dagen efter bildades 22 marsrörelsen, den starkaste politiska kraften under majrevolten. Dess ledare blev *Daniel Cohn-Bendit*.

Studenter från Sorbonne åkte ut och kollade läget i Nanterre och vice versa. Nyhetsfolk fick upp ögonen för att intressanta saker var i görningen på universitetet men blev knappast insläppta. Så småningom drogs även de yngre lärarna, organiserade i SNESup, med i rörelsen.

Den andra maj stängdes universitetet i Nanterre med motiveringen att sammandrabbningar var att vänta mellan höger- och vänster studenter.

Den tredje maj markerar revoltens egen-
forts. sid 11

MAJ 68

«Efter detta kan ingenting mera bli som förut ...»

"Det liv man levat dagen innan, var och en i sitt eget lilla hörn, på sitt eget lilla kontor, i sin egen lilla lägenhet, med sin egen lilla fru framför sin egen lilla TV, i sin egen lilla bil på sin egen lilla väg som slingrade sig fram genom långtråkigheten, all denna upprepning av samma olustiga gester i arbetet - alltsammans störtade och försvann".

(Cohn-Bendit: *Den radikala vänstern*)

Den västeuropeiska "avgrundsvänstern" av idag är i stor utsträckning ett barn av maj -68. Alldeles som somliga inom denna "vänster" helst vill slippa bli påmind om 1967, därför att de den sommaren rökte brass och yrade om flower power, vill somliga inte erkänna betydelsen av maj -68 på deras eget och andras medvetande. För att förstå detta "fadermord", detta förnekande av sina politiska rötter, måste man förstå vad maj -68 egentligen är för något, vad dessa händelser kom att stå för!

Tusentals studenter slogs på gatorna för mål som endast i obetydlig utsträckning låter sig beskrivas i "studerandefackliga" termer.

Tio miljoner arbetare gick ut i strejk, utan att någon egentlig ekonomisk kris kunde påvisas.

Bara detta ställer alla invanda begrepp på huvudet.

Den som verkligen söker få ett grepp om själva drivkrafterna bakom majrevolten, har nog mera att hämta i citatet ovan av Cohn-Bendit än i en analys av Frankrikes ekonomiska situation våren 1968.

Fanns det ingen ekonomisk kris i Frankrike 1968, så fanns det dock en annankris - en *värdekris*. Denna kom att starkt påverka majrevoltens särskilda uttrycksformer.

När man lite löst talar om det "moderna västerländska konsumtions-samhället" associerar nog de flesta i första hand till USA, Storbritanien, Västtyskland, Skandinavien och Nederländerna. Först efter en viss tvekan också till Frankrike, Italien och Spanien.

"Konsumtionssamhällets" normer, värderingar och "livsstil", kort sagt dess *ideologi*, är intimt förbunden med monopolkapitalismen. I Frankrike kom den monopolkapitalistiska fasen inte att slå igenom på samhällslivets *alla* områden förrän under 1960-talet. Parallellt med de mera handfasta bevisen härpå, småböndernas och småhandlarnas försvinnande, skedde det andra samhällsförändringar som tidigare, i andra länder, brukat ackompanjera monopolkapitalets fullständiga seger: framväxten av betongförorter, supermarkets, "amerikanisering" av fritids-

Det gamla Frankrike var ruttet och auktoritärt, det var kallt, opersonligt och okänt. I denna spänning mellan två ideologier såddes främlingskapets frö hos miljoner fransmän. När så en speciell kombination av händelser skapade en bräsch i samhällets försvarverk, var allt klappat och klart för ett utbrott som varken de härskande eller studentkampens organisatörer hade kunnat drömma om.

De som motiverar sin nuvarande politiska inaktivitet med att arbetarklassen ändå inte sätter sig i rörelse förrän en ekonomisk kris kört samhället i botten - de har all anledning att "glömma" maj -68.

De som jobbar politiskt på ett sätt där redan arbetsformerna definierar dem som "upplöst ledning" - för dem är maj -68 en obehaglig påminnelse om att "massorna" kan ligga hästlängder före "avantgardet".

Man väljer sig de exempel man för tillfället har nytta av. Och därför har det talats så förvånansvärt lite om maj -68 under de tio år som gått, om man bortser från den flod av böcker som kom inom ett halvår efter revolten. Säkert hänvisas det flitigare i "vänsterns" broshyrer och tidningar till händelser i samband med oktoberrevolutionen 1917. Vilka erfarenheter från dessa två händelser som har störst relevans för västeuropa 1978 överlåter vi åt den intelligenta läsaren att själv bedöma.

Men trots allt - de attityder vi kallar "fadermord" innehåller trots allt korn av sanning. Att majrevolten ebbade ut så snabbt kan till en del förklaras av att den ideologiska (och politiska) krisen inte sammanföll med en ekonomisk, som hade drabbat arbetarklassen in på bara skinnet.

Men innan vi fördjupar oss mera i slutsatserna, låt oss teckna hur det gick till.

Den omstrukturering av samhället efter monopolkapitalets behov som vi tidigare nämde, lämnade ingen sektor orörd. Således inte heller undervisningsväsendet. Sedan över hundra år tillbaka kunde Universitetet berömma sig om en relativt självständig roll i förhållande till det omgivande samhället. Den rollen var i sin tur resultatet av den borgerliga revolutionen, som gick segrande fram i Europa under frihetens och liberalismens banér. Den liberale ideologen John Stuart Mill skrev på 1800-talet följande rader:

"Universitetens uppgift är inte i första hand att tillverka skickliga advokater, läkare eller ingenjörer utan kunniga och bildade människor. Vad akademikern skall föra med sig från universitetet är inte fackkunskap utan förmågan att använda sin kunskap."

Det var ovanstående uppfattning om den akademiska utbildningens roll som under 1960-talet inte längre kunde förenas med den moderna kapitalismens behov. I varje land i Europa satt expertkommis-

RESOLUTION FRÅN FÖRBUNDET ARBETARMAKTS 7:E KONGRESS

Ge järnet!

De närmaste fyra sidorna är lite ovanliga för tidningen ARBETARMAKT. De utgörs nämligen av en resolution från Förbundet Arbetarmakts 7:e kongress. Resolutionen fastslår ett antal områden, inom vilka vi i FAM anser att vi har särskilt viktiga saker att komma med. Om man så vill, kan man säga att de politiska frågor som tas upp i resolutionen är de som motiverar att förbundet finns till som en egen organisation. Resolutionen anger alltså de frågor som vi kommer att lägga särskild vikt vid i vår propaganda inom den närmaste framtiden.

Resolutionen är från början skriven med tanke på att tjäna som ett underlag för medlemmar i och sympatisörer till FAM i deras politiska arbete. Därför går resolutionen inte alltför nogran in och förklarar alla saker, läsaren förutsätts känna till en del om vår politik. För den som efter att ha läst resolutionen, vill veta mer om varför vi tycker som vi gör, hänvisar vi till pamfletter och artiklar i Rädsmakt och Arbetarmakt som tar upp de olika frågorna. Eftersom resolutionen ska vara till grund för FAM:s arbete, så återfinns en hel del nödvändiga hänvisningar och jämförelser med andra vänsterorganisationers politik. Den läsare som inte vill läsa "vänstern", kan vi bara uppmana att hoppa över dessa sidor.

Trots de ovan redovisade tveksamheterna kring resolutionens karaktär, har vi funnit den vara så pass viktig, genom att den tar upp de viktigaste politiska frågorna idag, och därmed anser vi att den är av intresse för alla läsare av Arbetarmakt. Det är därför vi publicerar den i denna tidning.

Under de senaste fem åren har vi kunnat iaktta hur den internationella kapitalismens kristendenser har skärpts. Krisfenomen som arbetslöshet och standardsänkning har öppet kommit i dagen. De senaste åren har även Sverige drabbats av krisen, och för tillfället finns det få tendenser till en snar återhämtning inom det kapitalistiska systemet, varken i Sverige eller internationellt.

Om man mot samma bakgrund granskar "vänstern" (om inget annat sägs, menar vi här med "vänstern" de organiserade vänstergrupperna förutom VPK) så tycker man att den borde kännetecknas av dels att den skulle ha gått framåt rent medlemsmässigt, dels att den skulle radikaliserats idémässigt.

Antalet aktiva inom "vänstern" ökade i stort sett hela tiden under de fem första åren av 70-talet. Därefter är det osäkert, men någon större medlemsmässig tillbakagång har det inte varit.

ter expansionen, månadstidningar blir veckotidningar, veckotidningar blir 3-dagarstidningar, nya boklådor öppnas osv.

Idémässigt anser vi att "vänstern" kännetecknas av motsatsen till en radikaliserad, nämligen en anpassning till reformistiska och opportunistiska idéer.

I fråga om inställningen till facket, parlamentarismen, socialdemokratien och den proletära internationalismen markerar den övriga "vänstern" för vart år ständigt nya bottennapp. Detsamma gäller frågan om ansvarstagande för kapitalismen i en ekonomisk krisituation. På dessa områden är Förbundet Arbetarmakt idag praktiskt taget ensam om att försvara revolutionära kommunistiska positioner.

På två fält kan man tala om en ljusning. Den totalt okritiska inställningen till Folkrepubliken Kina och till de nationella befrielseströrelserna, tidigare vida utbredd inom "vänstern",

icisism. Dessutom har det skett en perspektivförskjutning från "Tredje Världen" till Europa och vår egen svenska verklighet. Även ifråga om det stora och komplexa område som kan sammanfattas under rubriken "vardagslivets revolution" har en ljusning skett, till skillnad för fem år sedan, då sådana synpunkter möttes av total oförståelse.

En del av "vänstern" störs av oss i Förbundet Arbetarmakt. Det är nu fyra och ett halvt år sedan förbundet bildades. I vissa avseenden har de gångna åren inneburit klara framsteg, i andra en stagnation. Framgångarna är i huvudsak av kvalitativ natur. Svagheter och motsägelser i vår politik har undanröjts, arbetet med att skapa en teoretisk underbyggnad för våra allmänna politiska värderingar har tagit stora kliv framåt; slutligen har den allmänna skolningsnivån höjts väsentligt.

Stagnationen hänför sig till förbundets kvantitativa utveckling. Även om de passiva sympatisörernas krets tvevelsutan har ökat för varje år, har

detsamma under årtal och tom minskat det senaste året. Denna situation är i längden ohållbar.

Om vi granskar det politiska klimat som vår organisation arbetar i, står det alltså klart att de senaste fem åren i vissa avseenden inneburit en klar reträtt för de allmänna värderingar som förbundet omfattar. På andra fält har "opinionen" svängt så att vi med mindre svårigheter än tidigare kan få gehör för våra specifika politiska idéer.

Ser man till förbundets egen ideologiska utveckling under sin existens, slås man av dess relativa kontinuitet, i synnerhet om man jämför med övriga "vänster"förbunds vingliga framfart. Det är ett populärt grepp att söka dölja faktiska revisioner av den politiska linjen bakom skenet av en "vidareutveckling", men ifråga om Förbundet Arbetarmakt kan man enkelt konstatera att ytterst lite ruckats på de grundläggande politiska positioner som slogs fast redan på förbundets konstituerande kongress. Det "teoribildande" arbete som

en solidare teoretisk bas har skapats för vad som från början mest var allmänna värderingar. Förklaringen till att Förbundet Arbetarmakt har haft en delvis annorlunda utveckling i förhållande till "vänstern" ligger till stor del i att det från början funnits ett *sammanhang*, ett inbördes *beroende*, mellan förbundets politiska ställningstaganden som de uttrycks i vår politiska plattform. Det är praktiskt taget omöjligt att grundligt ändra på någon av våra ståndpunkter i plattformen utan att tvingas bryta med hela den politiska grundsynen. *Omvänt* så är det också mycket svårt att ansluta sej till en eller annan av förbundets ståndpunkter och samtidigt inte intressera sig för eller ta ställning till resten. Detta har också mycket att göra med Förbundet Arbetarmakts litenhet. Man kan vara med i VPK för att VPK är "Partiet" och ändå kritisera Sovjet eller Eurokommunism eller parlamentarismen. Man kan vara med i en trotskistisk organisation för att man är emot stalinismen men ändå inte så noga vara insatt i begreppet "arbetarstat". Men det är omöjligt att vara med i Förbundet Arbetarmakt bara för att man är emot parlamentarismen. I större utsträckning än inom någon annan organisation får man inom Förbundet Arbetarmakt räkna med att bli ställd mot väggen i *alla* frågor.

Att det finns ett starkt inbördes sammanhang i Förbundet Arbetarmakts idéer har naturligtvis försvårat möjligheterna att rekrytera folk. Men de har dels också bidragit till att förhindra en reformistisk och opportunistisk svägn. Häri ligger väl mycket förklaringen till den envishet med vilken förbundet under snart fem år fortsatt att leva och frodas, trots de periodiska rykteskampanjer som nästan från första stund tillkännagivit vårt snara försvinnande.

Samtidigt har det inom förbundet funnits en tendens att betrakta vår ställning inom "vänstern" som *given*. Man har utgått ifrån den i sig riktiga iakttagelsen att en revolutionär politik aldrig kan samla större skaror i ett läge då samhällsförhållandena ytligt sett understödjer andra - borgerliga eller skenradikala - lösningar.

Denna självtillräckliga och deterministiska attityd måste hävas. Tiden har hunnit ifatt vårt förbund på så pass många avsnitt att det idag finns objektiva förutsättningar för en politisk offensiv på alla fronter. Samtidigt har de övriga "vänsterns" ideologiska förflackning nu nått sådana nivåer att vi måste ta vårt politiska ansvar för utvecklingen, i kraft av vår förmåga. Vi kan inte betrakta skeendet genom vetenskapsmannens skenbart objektiva mikroskop, vi är själva en del av utvecklingen.

Inte på någon enda punkt har utvecklingen i Sverige eller världen i övrigt levererat hållfasta argument för den nerskrotning av marxismen som är det mest framträdande kännetecknet för dagens "vänster". Låt oss spalta upp det i punkter:

1. PARLAMENTARISMEN

Före "ödesvalet" 1976 förekom ibland "borgerliga" väljare fantastiska ill-

M+Fp+C skulle kunna åstakomma (ex: "Det går att sänka skatterna om bara viljan finns"; "Stoppa marschen in i kärnkraftsamhället!"). Samtidigt var bland socialdemokrater och även personer och organisationer till "vänster" om SAP skräckföreställningar i svang om en offensiv högerpolitik i syfte att nedrusta hela det sociala skyddsnät som byggts upp i Sverige under decennierna. "Stoppa bogarna!" löd sådeles stridsropet före valet, och efter detsamma har det ena "vänster" förbundet efter det andra rest parollen "Störta borgarregeringen!" (alldeles som om det var en socialistisk regim som dessförinnan styrde Sverige i 44 år).

Granskar vi vad som faktiskt har skett, kan vi notera att den pågående sociala nedrustningen och sänkningen av arbetarklassens levnadsstandard till största delen kan tillskrivas

- 1) den internationella ekonomiska krisen och
- 2) det faktum att "borgarna" *sämlre* tillvaratar kapitalets objektiva intressen än SAP i nu nämnd ordning.

En tredje orsak skulle kunna nämnas, men den har inte tillnärmelsevis samma grundläggande betydelse för den senaste tidens försämrade förhållanden för arbetarklassen som de två ovan nämnda. Den tredje orsaken skulle vara att socialdemokratin är beroende av arbetarklassen

mens funktion.

I vår utom-parlamentarism känner vi oss idag säkrare än någonsin. Vi hade inte kunnat serveras bättre argument än utvecklingen efter valet 1976.

2. FACKET

Under 70-talet har praktiskt taget hela "vänstern" succesivt närmats sig en attityd som betraktar fackföreningarna som arbetarklassens "självskrivna" organisationer. Den väsentliga teoretiska uppgiften att undersöka *fackföreningarnas förhållande till kapitalismen*, dvs underkasta detta samhällsfenomen en *marxistisk* analys, är knappast ens påbörjad. Bakgrunden till detta ointresse är högst trivialt: Resultatet av ett sådant teoretiskt projekt skulle starkt ifrågasätta den opportunistiska fackliga praktik som idag bedrivs. "Vänstern" strävar desperat efter att bli erkänd som en del av "arbetarrörelsen" utan att vilja se till att denna "rörelse" är reformistisk och är inomkapitalistisk och är *det med nödvändighet*. Detta gör "vänstern" samtidigt med att den verkliga kamprörelsen inom klassen, främst manifesterad i de vilda strejkerna, endast skördar applåder *när de väl inträffar*, men inte alls tas till utgångspunkt för ett principiellt politiskt resonemang om vilka vägar för arbetarkampen som överhuvudtaget är framkomliga. (KPMLr utgör här ett undantag.)

Skulle man utsätta "vänsterns" inomfackliga praktik för en sådan granskning, dvs med avseende på i vad mån man med denna taktik faktiskt bidragit till att flytta fram arbetarklassens positioner, skulle det visa sig att "vänstern" med oerhörda insatser av tid och energi åstadkommit synnerligen medelmåttiga resultat.

Det är inte sant, vad som förutspåddes för några år sedan, att den "vilda" arbetarkampen skulle "flytta in" i facket.

Det är inte sant att en allmän och genuin oppositionsrörelse för en förändring av de fackliga organisationerna var under uppsegl, vilken det gällde för "vänstern att "haka på".

I den mån så har skett, har det varit resultatet av den organiserade "vänsterns" *egna* ansträngningar i den vägen, och således inte följden av en allmän strömning inom arbetarklassen.

Arbetarklassens alternativ till "vänsterns" inomfackliga kamp, är den självständiga, utomfackliga. Sittstrejker, maskningsaktioner, namnlistor, stormöten och strejkkommittéer är nära nog dagliga exempel på den självständiga arbetarkampen. Så har t ex antalet vilda strejker sedan mitten av 70-talet legat på c:a 200 årligen, dvs 4 i veckan.

Det är i denna självständiga arbetarkamp

som vårt arbete på att skapa en mer utvecklad plattform för kampen på arbetsplatserna tar sin utgångspunkt.

3. REFORMISMEN.

Reformismen är det perfekta uttrycket för kapitalismens behov i tider då ekonomin kännetecknas av stabilitet och tillväxt. I Sverige företräds reformismen politiskt främst av SAP.

Socialdemokratin ägnades skickliga analyser från flera håll under tidiga 70-talet. Det visades med otaliga exempel på hur SAP drevs att söka lösningar som kortsiktigt gynnade arbetarklassen och som långsiktigt låg i linje med kapitalismens behov. De reformistiska illusionerna hos arbetarklassen bedömdes - helt korrekt - som det viktigaste ideologiska hindret för en verklig radikalisering av arbetarmassorna.

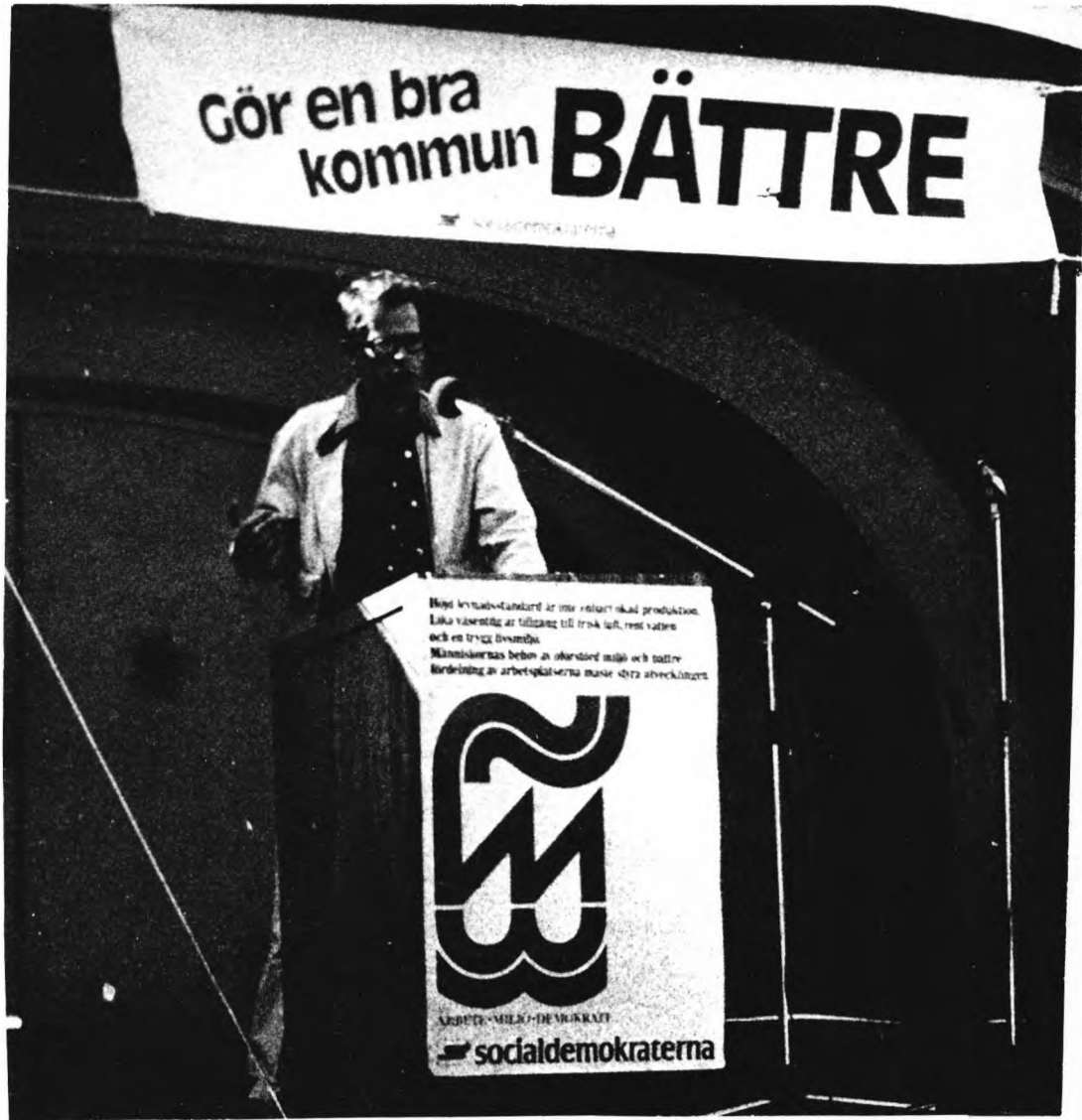
Efter valet -76 har stora delar av "vänstern", som genom ett trollslag, förändrat sitt faktiska förhållningssätt till SAP. Tonen präglas alltmer av försenlighet; man söker etablera sig som någon slags "vänliga pådrivare" till SAP.

Detta är självmordspolitik för vänstern. Genom valnederlaget befriades SAP automatiskt från varje politiskt ansvar för sin demagogi. För många arbetare framstår SAP i högre utsträckning än någonsin som "klippan", centrat i motståndet mot arbetsköparoffensiven. *Just* av denna anledning finns det *än* större skäl än någonsin att rikta hårda slag mot SAP.

Man kan med tusentals konkreta exempel visa på att exakt den sortens politik som SAP nu lastar "borgarna" för, utöva de SAP självt under sin makts dagar. Vidare torde det inte bereda några svårigheter att visa den fullständiga tomheten i SAP:s "krisprogram".

Om inte vänstern håller den politiska skiljelinjen klar gentemot socialdemokratin, riskerar man att förr eller senare uppslukas av reformismen. Åtminstone kommer "vänstern" att få se stora skaror av sympatisörer, vars politiska medvetenhet den själv bidragit till att fördärva, ansluta sig till de öppet reformistiska organisationerna. SAP kommer alltid att se till att man håller sig med någon typ av "vänsterfraktion" som kan tjäna som alibi för de mer tveksamma själarna.

Samtidigt som urartningen inom "vänstern" leder till att folk lämnar den för att gå höger ut så sker också det motsatta. En del personer håller kvar vid genuint revolutionära ståndpunkter, och när organisationen urartar, måste de söka sig någon annanstans... Även om vi vinner medlemmar på detta, så såg vi faktiskt hellre att denna urartning inom "vänstern" inte ägde rum.

Väpnad kamp för socialismen?

4. KAPITALISMENS KRIS

Närmandet till reformismen tar sig inte bara uttryck i en mildare hållning till SAP. Även inom "vänstern" skördar reformismen ständigt nya triumfer. De stolta parollerna om att "vägra ta ansvar för kapitalismen" är som bortblåsta. De olika krisprogrammen som "vänstern" producerat är nämligen - med få undantag - ingenting annat än gammal reformistisk och statsinterventionistisk skåpmat. (Statsinterventionism = politik som kännetecknas av stateripanden i ekonomin) Inte nog med att de olika krisprogrammen i högsta grad uttrycker ett ansvarstagan- de för kapitalismen, de är dessutom odug- liga kapitalistiska lösningar för den speciella typ av kris vi idag står inför (en kombinerad arbetslöshets- och infla- tionskris). T o m den famösa ekonomen och Nobelpristagaren Milton Friedman har härvidlag visat större prov på insikt än "vänstern, (fast givetvis utifrån helt annorlunda politiska utgångspunkter). Så har man t ex i England tillämpat Friedmans politik, och genom att sänka arbetarklassens levnadsstandard lyckats sätta fart på ekonomin.

Den för varje dag alltmer brännande upp- giften att visa på den enda verkliga vä- gen ut ur detta elände: Självständig kamp utan varje ansats till ansvarstagan- de för det rådande ekonomiska systemet, i sista ronden ett störtande av detsamma, har inte tagits på allvar någonstans utom inom Förbundet Arbetarmakt.

Idag är denna kapitalistiska kris det allra viktigaste agitationsfältet för vårt förbund.

5. PROLETÄR INTERNATIONALISM

Större delar av den svenska "vänstern" ställer idag parollen "Stoppa kapital- exporten". Denna paroll kombineras ofta också med andra förslag på hur den sven- ska ekonomin ska omorganiseras för att minska den internationella kapitalismens påverkan. Minskad utrikeshandel, skydds- tullar, förstatliganden och stöd till nedläggningshotade företag är några av förslagen. Detta brukar kallas för pro- tektionistisk politik, skyddspolitik.

Om något land har förutsättningar att överleva denna kris genom en protektio- nistisk politik, så torde Sverige, med sina utvecklade internationella handels- kontakter och sårbara försörjningssitua- tion, vara det land som sist kommer i fråga.

Parollen "stoppa kapitalexporten" förut- sätter nämligen en protektionistisk po- litik, eftersom åtgärder för att för- hindra utflödet av kapital omedelbart skulle mötas av åtgärder från andra ka- pitalistiska stater att hindra inflödet av kapital. Resultatet är inte svårt att räkna ut.

Ska man hålla sig inom ramen för kapita- listiska realiteter, vilket "vänstern" tyvärr tvivelsutan gör, kan vi konstate- ra att parollen "Stoppa kapitalexporten" inte bara uttrycker en borgerlig politik utan också en utomordentligt dålig bor- gerlig politik.

Men det kan vi i och för sig lämna där- hän. Mera allvarligt är vad parollen får för konsekvenser för arbetarklassen som en internationell klass, för den prole- tära internationalismen.

Lika felaktigt som det är att ställa

nernas arbetare, den infödda arbetskräf- ten mot invandrad arbetskraft, kvinnliga arbetare mot manliga arbetare - lika fel- aktigt är det att ställa de svenska ar- betarna mot världens övriga arbetare. Vi anser att parollen "Stoppa kapitalexporten" uttrycker en sådan felaktig politik

Om arbetarna på Volvo skulle lyckas med att genom påtryckningar förmå Volvo-kon- cernen att lägga ned sina utländska an- läggningar i syfte att stärka bärkraften för det "svenska" Volvo, kan resultatet inte bli någonting annat än arbetslöshet vid de utländska anläggningarna.

Då måste man också i konsekvensens namn acceptera att utländska företag i Sveri- ge avvecklar sina intressen här som en eftergift åt arbetarna i dessa företags hemländer.

Vi ska naturligtvis bekämpa nedläggning- ar och permitteringar i alla lägen, men utan att dra fram några krystade "alter- nativ" som går ut över andra arbetare. Kapitalet kommer alltid att formulera problemet som "antingen ni eller dom". T ex när det gäller vilket av varven i Götaverken-koncernen som "måste" läggas ner, eller vilka enheter i ett multina- tionellt bolag som Volvo som "måste" likvideras.

Det finns inget "svenskt" kapital, det finns bara kapital. Vi kan aldrig argu- mentera med arbetsköparna utifrån kapi- talistiska "realiteter" som är deras utgångspunkt. De mest framgångsrika ar- betarkamperna har alltid varit de som väglett av en envis vägran att resonera överhuvudtaget, utan bara ställt krav.

6. "TREDJE VÄRLDEN" OCH DE NATIONELLA BEFRIELSERÖRELSENA

Problemen kring den proletära internatio- nalismen har beröringspunkter med kommu- nisters syn på den sk tredje världen och de nationella befrielseörelserna.

"Vänsterns" utveckling sedan slutet av 60-talet fram tills nu har inneburit att arbetarklassen och dess kamp stadigt kommit allt mer i centrum.

I synnerhet den allra första "generatio- nen" inom den sk nya vänstern tenderade att betrakta socialismens problem i världsmåttstock genom Lin Piaos snedslip- pade glasögon: I länderna blev till "metropolerna", alldeles som städerna ut- gjort reaktionens bas under den kinesiska revolutionen. På samma sätt identifiera- des "tredje världen" med den landsbygd där Mao:s gerillastyrkor var som "fisker i vattnet". De teorier, som senare ut-vecklades i Europa, enligt vilka i-län- dernas arbetarklass är "mutad" med extra- profiter från u-länderna, utgör den allra mest konsekventa tillämpningen av detta resonemang.

För en intellektuell vänster utan egentlig arbetarbas var det därför ganska lättvin- digt att hamna i ett synsätt där i stäl- let för arbetarklassen, den "tredje vär- ldens massor" sågs som revolutionens "mo- tor". Man tog inte i beaktande att dessa massor var en mosaik av proletära och småborgerliga element, och således med inbördes skiljaktliga klassmålsättningar.

Långsamt har detta synsätt fått vika för ett som återinsätter arbetarklassen i rollen som revolutionens huvudkraft i världsskala. Vi tycker att denna per- spektivförskjutning är en bra utveckling.

Sedan befrielseörelserna i Indokina och i de fd portugisiska kolonierna i Afrika

de klassmotsättningar som tidigare legat fördolda, "nedfrysta". Exempel på detta är t ex när arbetarna i Luanda tog upp kampen mot MPLA.

Vidare har konflikten mellan Vietnam och Kambodja skingrat föreställningen att den gemensamma bakgrunden i en nationell befrielse automatiskt skulle leda till ett icke konfliktfyllt förhållande mel- lan "progressiva" stater.

Man kan lugnt slå fast att den svenska "vänstern" fått eller kommer att få en mindre romantiserad bild av de nationel- la befrielseörelserna. Detta paradoxalt- nog som ett resultat av att dessa rörel- ser segrat.

Kamp mot statsbyråkratin i öst: Prag 1968

Men fortfarande saknas hos "vänstern" ett slags mönster, en tolkning av den nationella befrielsen som historiskt fenomen betraktat. Förbundet Arbetarmakt är den enda gruppering som åtminstone försökt skissera en helhetssyn, en syn som kan förklara vad den nationella be- frielsen egentligen går ut på, vilka klasskrafter som är i rörelse. etc. Utan en korrekt förklaringsmodell riske- rar man att fullständigt tappa modet in- för de fakta som nu kommer fram, åtmins- tone i de fall solidariteten med "tredje världen" utgör en dominerande del av ens engagemang. Eller också vidmakthåller man samma positioner som i början av 70- talet, och riskerar att i allt mindre utsträckning bli tagen på allvar.

Vi menar att den nationella befrielsen ytterst måste betraktas som uttrycket för tvånget hos ett lands produktivkraft

organiseras nationens "massor": småbru- kare, lantarbetare, industriarbetare, samt småborgare och mellanskikt i stä- derna. Dessa "massor" blir den drivande kraften i den antionella resningen mot den dominerande imperialistiska makten och den till denna uppknutna borgarklas- sen, den sk kompradorbourgeoisien.

Akkumulationens problem, bl a utvecklin- gen av industrin, är emellertid inte lösta i och med segern på slagfältet. Enbart självtillväxt och en rättvisare fördelning är inte tillräckligt för att häva landets underutveckling. Det ledan- de skiktet kommer att pröva olika lös- ningar på detta problem. Beroende på specifika förutsättningar och historiska

omständigheter kommer landet efter befri- elsen att antingen utvecklas mot stats- kapitalism eller mot statsbyråkrati.

Fast icke socialistisk, är denna senarre utveckling trots allt historiskt progres- siv, och tillika oundviklig. Den inne- bär också i allmänhet en förbättring av de breda massornas livsvillkor. Det är detta som föranleder Förbundet Arbetar- makt att ge ett kritiskt stöd åt den na- tionella befrielsekampen.

Detta stöd är emellertid begränsat och villkorligt. När de nationella befriel- sesträvandena kommer i motsättning till arbetarklassens intressen i dessa länder och det gör den snart efter befrielsen, stöder vi arbetarnas krav. Vi avvisar föreställningen att arbetarklassen mås- te avstå från sina gruppegoistiska in- tressen, dvs sina klassintressen, i det nationella uppbyggets namn. Arbetarklas- sen har inget som helst skäl att offra sig och sin självständighet för ett upp- byggnadsarbete vars former och omfatt- ning de inte direkt kontrollerar genom sina egna demokratiska organ. Och det kan det först bli fråga om i ett läge då arbetarklassen själv besitter stats- makten.

7. DE "SOCIALISTISKA STATERNA"

trots det utrymme arbetarklassens makt- övertagande ägnas i "vänsterns" teorier, åtminstone som någon slags förutsättning, så har det faktiskt aldrig förekommit någon segerrik proletär revolution. Men å andra sidan, eftersom den enda seger- rika proletära revolution som är möjlig, är den socialistiska världsrevolutionen, så ser vi det inte som ett "problem på samma sätt som "vänstern".

Istället för att ta fasta på vad vi kan lära oss av misslyckade proletära revo- lutionsförsök (främst Tyskland 1918 och Katalonien 1936), söker "vänstern" över- komma detta dilemma genom att tilldela olika revolutioner en socialistisk prä- gel som de faktiskt inte har. Det hand- lar således om en verklighetens (skenba- ra) anpassning till teorin.

Förbundet Arbetarmakt har alltid drivit tesen att de samhällssystem som dessa revolutioner frambringt inte är socia- listiska, och har inte varit det under någon period av sin utveckling. Vi tycker oss kunna notera att vi för vart år som går blir allt mindre isolerade i denna position. T o m de "sista bas- tionerna" för "vänsterns" önsketänkande

Kina och Kuba, börjar vittra samman. Utvecklingen i Kina efter Huas makttillträde, liksom Kubas tvivelaktiga turer i konflikten mellan Etiopien och Somalia har påskyndat processen. En förklaringsmodell som förts fram från flera olika håll är tesen om "övergångssamhällena". Dvs alla, eller vissa, av de s k socialistiska staterna innehåller både socialistiska och icke-socialistiska element.

Förbundet Arbetarmakt hävdar emellertid att dessa stater måste ses som uttryck för ett historiskt sett *nytt produktions-sätt*, som vi kallar för det statsbyråkratiska produktionsättet.

Huruvida dessa stater kallas övergångssamhällena, statsbyråkratiska eller statskapitalistiska, det är naturligtvis ointressant *i sig*. Det viktiga är de *politiska slutsatser* som analysen leder fram till. Vi menar att både behovet av och förutsättningarna för en *proletär revolution* är lika närvarande i öst som i väst. Att i en konflikt mellan väst och öst ställa sig solidarisk med det senare blocket, fast man samtidigt erkänner att arbetarklassen där är lika maktlös och utsugen som i de kapitalistiska länderna, måste betraktas som en obegriplig inkonsekvens. Det får endast till följd att de verkligt revolutionära kommunisterna i varje sådan konflikt underordnar sig intressena hos det block som helst av allt velat se dem likvide-rade.

Vad får vår syn på "öststaterna" för konsekvenser för vårt vardagsarbete, här i det kapitalistiska Sverige?

Under mer än ett halvsekel har "socialismen" i öst fungerat mindre som en inspirationskälla och mera som ett lik i lasten för revolutionära kommunister i Sverige och andra kapitalistiska stater. Genom att en gång för alla kasta detta lik överbord har vi tagit första steget mot att göra oss trovärdiga i arbetarklassens ögon. De vacklande och halvhjärtade i denna uppgörelse kommer att isoleras alltmer, allteftersom förtryckarkaraktern hos de s k socialistiska staterna blir allt mer uppenbar.

I solidaritetsarbetet med den kämpande oppositionen i öst kan inga eftergifter tolereras åt reaktionära och liberala element. Detta solidaritetsarbete måste vila på den proletära internationalslismens grund.

8. VARDAGSLIVETS REVOLUTION

Betraktar vi hur människor lever, bor och arbetar i öst, dvs hur deras *vardagsliv* gestaltar sig, finner vi i allmänhet en förvånande samstämmighet med våra egna livsvillkor, de skilda politiska förtecknen till trots.

Dessa likheter beror inte på att det finns vissa "allom givna" regler för hur arbete och privatliv skall organiseras, i alla tider och i alla samhällen.

De kommer an på att det finns klara likheter mellan hur *klassamhällena* väljer att utforma samhällsmedborgarnas vardagsliv. Där utsugning och hierarkier består, där består också arbetsnormerna, förmännen, direktörerna, militären, kärnfamiljen och den rigida uppdelningen mellan arbete och fritid.

Där kommer det ekonomiska och politiska beslutsfattandet, konsten och poesin i huvudsak att vara en syssla för *specialisterna* inom varje fack, och det tunga, tråkiga och alienerande arbetet kommer att fortsätta att vara arbetarklassens lott. Så som det alltid har varit.

Vi kan inte acceptera detta. Det är inte vad vi menar med socialism. Alla former av mänsklig aktivitet måste i görligaste mån vara allas egendom. Hur framtidens härskande proletariat exakt väljer att utforma sitt vardagsliv, det kan inte vara en uppgift för oss att besluta om här och nu (även om vi har vissa föreställningar). Vi vet bara att hierarkierna, arbetsdelningen och specialiseringen måste försvinna, att de mänskliga relationerna i arbetet, i boendet, i det sexuella samlivet etc måste revolutioneras, därför att som de nu gestaltas är de in-

tegrerade delar av ett förtryckarsamhälle.

"Vardagslivets revolution" är inte något så "sekundärt" att den blir aktuell först sedan den ekonomiska och politiska revolutionen är genomförd. Vi kan inte "vänta" med dessa frågor till socialismen, vi måste ta kamp på detta fält här och nu. Vi har aldrig uppfattat vardagslivets revolution som ett alltför "romantiskt" projekt för att befatta oss med. Till vår glädje kan vi konstatera att förstelsen för denna problematik ökat avsevärt inom "vänstern" de senaste 7-8 åren. Man har insett att man måste ha något mer att komma med än bara det eviga "planeekonomi och socialiserad ekonomi". Förtryckta gör inte revolution för planeekonomi, de gör revolution för ett kvalitativt annorlunda liv.

Den proletära revolutionen måste och kommer således att bli en *total revolution*.

SAMMANFATTNING

Så långt komma är vi mogna att återknyta till utgångspunkten. De objektiva förutsättningarna för en politisk offensiv från Förbundet Arbetar-

makts sida har aldrig varit större än nu. Aldrig tidigare har vi haft så lätt att finna tunga argument för vår linje, och aldrig tidigare har vår förmåga till argumentation varit så god.

Det finns en tendens från andra vänster förbunds sida att betrakta oss som en liten exklusiv gruppering som tagit vissa frågeställningar "på entreprenad". T ex den proletära demokratin under socialismen eller vardagslivets revolution.

Vi ska inte falla i den fällan. Vi har så oerhört mycket mer att komma med att det vore en brottslig underlåtenhet att isolera oss i studiegrupper och i våra bokcaféer. Vi har *allt* att vinna på att gå ut på arbetsplatser och i bostadsområden, ja ut att aktivera alla våra kontakter, att låta våra argument stötas mot de andras. Vi måste finnas i lunchrum, snabbköpsköer och aktionsgrupper, på demonstrationer och på möten.

Vi finns, och vi behövs. Av allt att döma kommer vi att behövas allt mer för varje år som går.

Till verket.

FÖRBUNDET ARBETARMAKT:s 7:e kongress beslöt att återuppta utgivningen av RÅDSMAKT, förbundets teoretiska organ. Vet kommer att ta ett tag innan nummer 11 kan komma ut, men så mycket vet vi att del 2 av artikeln om trotskismen och fackföreningarna kommer att återfinnas där. Till utgivningen behövs också pengar. Gamla prenumeranter kommer att få ett särskilt utskick, nya prenumeranter har ännu chansen att prenumerera till de över två år gamla priserna: 20 kronor för 4 nummer. Postgiro 87 99 69 - 4. I väntan på nummer 11 kan du beställa de gamla numren som finns kvar i lager:

Nr 1 och 2 (NYTRYCK) 6:-
KRITIK AV ANARKISMEN OCH SYNDIKALISMEN
PARISKOMMUNEN: FRÅN MARX TILL TROTSKY
INLEDNING TILL KRITIK AV LENINISMEN
SEX, AUKTORITET - OCH KFMLr
MARX, TROTSKY OCH PARTIET

Nr 8, 5:-
VÄNSTERKOMMUNISMEN I TYSKLAND EFTER 1:A VÄRLDSKRIGET
ÄR SOVJETUNIONEN KAPITALISTISK?
FÖRBUNDET KOMMUNISTS FACKLIGA POLITIK - EN KRITIK

Nr 9-10, 10:-
TROTSKISMEN, FACKET OCH DEN SJÄLVSTÄNDIGA ORGANISERINGEN
HUVUDDRAGEN I EN POLITISK EKONOMI FÖR
DET STATSBYRÅKRATISKA PRODUKTIONSSÄTTET
ARBETARKLASSEN OCH DEN NATIONELLA BEPRIElsen
"CHOCK-TREATMENT" - MILTON FRIEDMAN OCH CHILES EKONOMI

Prenumerera på ARBETARMAKT

Pris för 12 nummer: 40:-
" " 6 nummer: 25:-

Stödprenumeration: 60:-
Kampprenumeration: 100:-

Betala över postgiro 38 13 00 - 3
Tidningen ARBETARMAKT, Stockholm.

INTERESSERAD? KONTAKTA OSS!

JÖNKÖPING: Förbundet Arbetarmakt
Box 154, 551 02 Jönköping
Tfn: 036 - 12 56 70

GÖTEBORG: Förbundet Arbetarmakt
Box 31 102, 400 32 Göteborg
Tfn: 031-42 3098

STOCKHOLM: Förbundet Arbetarmakt
Box 49 035, 100 28 Stockholm
Tfn: 08 - 19 50 86

ARBETARPRESS:

PAMFLETTER UTGIVNA AV FÖRLAGET ARBETARPRESS:

nr 4 - Politisk plattform (Förbundet Arbetarmakt)	3:-
nr 5 - Paul Cardan: Socialismens innebörd	2:-
nr 6 - Rossana Rossanda: Klass och parti	1:-
nr 7 - Martin Glaberman: Mao som dialektiker	2:-
nr 9 - ARBETARMAKT - artiklar och ledare ur tidningen Arbetarmakt	5:-
nr 10 - ARBETARRÅDEN - de proletära maktorganen	5:-
nr 11 - Herman Gorter: Öppet brev till kamrat Lenin	7:-
nr 12 - Valskådespelet	5:-
nr 13 - Herman Gorter: Den historiska materialismen	10:-

Arbetspress småskriftserie

nr 1 - Skogsarbetarstrejken våren 1975	3:-
nr 2 - DEN LÖNSAMMA SKOLAN	5:-

Arbetspress böcker:

nr 1 - Andy Andersson: UNGERN -56- den beväpnade sanningen	20:-
--	------

Beställ från ARBETARPRESS, Box 31 134, 400 32 GÖTEBORG 31, postgiro nr 88 66 51 - 9!

Förbundet Arbetarmakt

Kravallpolisen CRS stormar fram.

13:e maj. 800.000 arbetare demonstrerar tillsammans med extremvänstern.

Världens första vilda generalstrejk...

tliga utbrott. Då samlades några hundra studenter på Sorbonnes gård för att protestera mot stängningen av Nanterre, och mot att några studenter skulle inför disciplinnämnden. I detta läge kallade rektorn på polis. Studenterna tvingades utrymma Sorbonne samtidigt som ledarna för olika vänstergrupper arresterades. Hela Quartier Latin förvandlades till ett slagfält under kvällens och nattens lopp. Nu byggdes de första barrikaderna, uppenbarligen ett helt spontant initiativ som inte hade förutsetts av vare sig polisen eller studentledarna.

Den period av universitetsoro som började under hösten -67 och kulminerade med kravallnatten den tredje maj -68 var inte centrerad kring en handfull gemensamma krav. "Rörelsen" var inte en utan flera. Motståndet mot Fouchetplanen var visserligen kompakt, men där upphörde också enheten. En liten klick på ena kanten kämpade i stort sett bara för ett mera demokratiskt universitet, en annan klick på den andra kanten såg kampen som riktad mot i stort sett varje auktoritet och maktcentra överhuvudtaget. Det var revolutionärer av en kaliber som inte hade lämnat sten på sten kvar av det etablerade samhället om de hade fått sin vilja fram. "Att leva utan dödtid och njuta utan hinder" var deras föga måttfulla krav.

Mellan dessa ytterligheter grupperade sig resten av de kämpande studenterna. Självklart bidrog rörelsens egen inre logik till en tilltagande radikalisering under kampens gång.

Men sedan studenterna dragit igång revolten kom de att utgöra en minoritet av de agerande. I historieskrivningen har de tilldelats en opoportionerligt stor roll under maj månad, trots att tio mil-

joner arbetare samtidigt var ute i strejk. De mest sanningsenliga beräkningarna anger att av Paris ca 150 000 studenter på sin höjd 10-20 000 närvarande under de *minst* besvärliga timmarna vid demonstrationerna, och bara några tusen vid de våldsammaste sammanstötningarna med polisen. Vilka var det då som kämpade? I stor utsträckning andra ungdomar; främst gymnasister, unga arbetare och arbetslösa, som drog till Quatier Latin om kvällarna för att få vara med och puckla på polisen. Det finns en komisk poäng i detta: Medan man i vissa demonstrationer brukar få se studenter utklädda till arbetare, hade studenterna i Paris lyckats skaffa sig en sådan heroisk ryktbarhet under våren -68 att man överallt under maj träffade på *unga arbetare utklädda till studenter (enl. Början till en epok.)*

Veckan som följde på den tredje maj karaktäriserades av ständiga sammanstötningar mellan demonstranter och polisen, i synnerhet kravallpolisen CRS. Denna kravallpolis, som i stor utsträckning rekryterats bland hel- och halvfascistiska element med erfarenheter från kriget i Indokina och Algeriet, gick fram med en sådan brutalitet att många tidigare ljumma betraktare fattade sympatier för demonstranterna och själva tog aktiv ställning.

Sedan Sorbonne stängts av myndigheterna tågade mer än 50 000 demonstranter till Quartier Latin för att driva ut CRS. Vid niotiden på kvällen den tionde maj började de första barrikaderna att byggas och några timmar senare var polisen praktiskt taget omgärdad av barrikader. Demonstranterna utnyttjade bilar, plank, gatsten och vad man kunde få tag på som byggnadsmaterial. Sedan slaget väl kom-

mit igång erbjöd Quartier Latin ett skådespel som erinrade om regelrätt krig. Batongerna ven, gatstenen haglade, bilar stacks i brand, tårgasmoln insvepte hela scenen (kanske var det vid detta tillfälle som Ernest Mandel, sekreterare i Fjärde Internationalen, vid åsynen av sin brinnande bil spontant utropade: "Åh, vilken härlig revolution!").

Även om demonstranterna inte lyckades jaga ut CRS från Sorbonne och följaktligen förlorat slaget "militärt", så vann de ändå en viktig politisk seger. Den tidigare attityden inom arbetarklassen, enligt vilken demonstranterna identifierades med lata "pappas gossar" vid universiteten, svängde totalt efter kravallnatten mellan den 10-11 maj. Det mod och den hårdförhet som demonstranterna visade väckte mycken beundran. Vidare låg det något mycket psykologiskt i själva barrikadbyggandet; det gav associationer till mängder av folkliga uppror i Paris sedan medeltiden och framåt.

Fackföreningsbyråkratin gjorde som de alltid brukar göra när de fruktar att bli förbisprungna, de utlyste en generalstrejk för 24 timmar. Men de blev likväl förbisprungna, för strejken upphörde inte efter ett dygn, utan först flera veckor senare. Det var inte bara den största generalstrejk som någonsin stoppat upp ett industrilands ekonomi, det var också historiens första *vilda generalstrejk*. Dessutom blev det mer än en strejk, det utvecklade sig till en ockupationsrörelse av fabrikerna. I staden Nantes upprättades i praktiken en sovjet, en rådsförsamling på kommunnivå, som tog över stadens förvaltning. Den organiserade det dagliga livet, alltifrån livsmedelsförsörjning till självförsvaret.

Under de följande tio dagarna verkade statsmakten praktiskt taget lamslagen. Tjänstemän på ministerierna började packa ihop sina pärmar. Polisen höll sig inne i sina bussar. Uppenbarligen rådde det lika stor förvirring inom polisledningen som hos regeringen. Kanske började man bli ordentligt rädda: som den 13 maj, när 800.000 människor tågade genom Paris...

Men inte bara regeringen var lamslagen. Trots den sjudande verksamhet som utvecklades i ockupationskommittéer och aktionskommittéer, så saknades ett initiativ att föra upp kampen på en högre nivå, att rikta det avgörande slaget mot statsmakten. I avsaknad av ett fungerande centrum var det oundvikligt att det måste bli så. Historien hade passerat partibyggnas projekt, men ingenting annat hade trätt i Partiets ställe. De tendenser till rådsorganisering som fanns var alltför svagt uppbyggda och oförstående inför sina egna möjligheter för att kunna träda in i rollen av en "revolutionens motor", som gav signalen till den Sista Striden.

Denna tveksamhet gav president de Gaulle mål i mun. Han utlyste nyval till nationalförsamlingen och nekade Cohn-Bentit (som varit dum nog att åka till Västtyskland) nytt inresetillstånd. Till saken hör att Cohn-Bendit var tysk medborgare.

Beskedet om valen till parlamentet utlöste nya kravaller. Under fältropet "valen är en taskig fälla!" drabbade demonstranterna på nytt samman med CRS. Som en sista, triumferande gest innan striderna ebbede ut lyckades man denna natt sätta eld på börsen

Men från och med nu är det myndigheterna som har initiativet. Fackbyråkraternas börjar gnata på arbetarna att det är dags att börja jobba igen ("Det blir ju nyval, kamrater"). Nya förhandlingar om

emellertid lika snabbt äts upp av prisökningar (den mycket mindre strejkrörelsen 1936 gav bättre resultat). Samtliga vänstergrupper förbjuds, och vad värre är, får sina tillgångar beslagtagna. I mitten av juni är det inte mycket som återstår av "Maj-rörelsen".

De allmänna valen, som omgavs med så stora förväntningar på vissa håll, slutade i ett fullständigt ras för PCF (kommunistpartiet). Det finns ingen annan rimlig tolkning än att de franska arbetarna på så vis ville markera vad de ansåg om PCF:s svekfulla agerande under majrevolten. Eller som några revoltörer uttrycker det:

"Men det mest uppenbara för dem som känner till vårt sekels historia är ändå detta: allt det som stalinisterna utan rast och utan ro gjort på alla stadier för att bekämpa rörelsen bevisar att revolutionen var där."

Att PCF inte är genomsyrat av revolutionär glöd, och följaktligen inte heller ledningen för dess fackförening CGT, framgår redan av en ytlig betraktelse.

Men majrevolten uppenbarade något mer: att PCF:s reformism och slätstrukenhet inte bara var en anpassning till

Börsen brinner

dess "objektiva omständigheter" under maj -68 *var revolutionära*, så rättade sig inte PCF efter miljoner sympatisörers förväntningar på partiet, dvs att det skulle spela samma roll som bolsjevikerna 1917. PCF valde istället att *aktivt motarbeta* rörelsen (fö understödda av hätska utfall från Moskva), trots att man därvid satte hela sin prestige på spel!

Så har vi i alla fall lärt oss något av majrevolten: att reformistiska masspartier - de må kalla sig socialdemokratiska eller kommunistiska - är så starkt *invävda* i den moderna kapitalismens strukturer att de *inte kan* "vridas åt vänster". De måste behandlas på samma sätt som samhällets etablerade institutioner.

IS

I nästa nummer av ARBETARMAKT fortsätter denna artikel om maj -68. Där går vi vidare med vilka slutsatser man kan dra av majrevolterna. Vi kommer också att behandla studentrevolterna i andra delar av världen än just Frankrike.

NÄST SISTA STRIDEN

heter ett seriehäfte om Maj-68 som ritats av "Comix Nostra". Det är både bra och roligt, kostar

DET NYA INDC

Sedan befrielsen våren 1975 har det nästan alltid varit småstrider mellan de två grannländerna. Den 31 december i fjol inledde Vietnam en brett upplagd offensiv in i Kampuchea (nya namnet på Kambodja). Då bröt Pnom Penh-regeringen de diplomatiska förbindelserna med Hanoi. Efter de första veckornas häftiga strider verkar det nu (i april) som om stridsintensiteten minskat.

I denna artikel tänker jag inte ta upp någonting om själva striderna. Den intresserade hänvisas till press, radio och TV.

under perioden mellan Lon Nols kupp 1970 och Parisavtalet (1973) som de två partierna kom överens.

Under kriget mot amerikanerna på 60-talet höll Hanoi fred med kung Norodom Sihanouk - trots hans repression mot de Röda Khmererna - för han lät dem och FNL använda östra Kampuchea som basområden.

Lon Nols kupp ändrar på detta och alla tre parterna (Vietnams och Kampuchéas kommunistparti och Sihanouk) bildar en front.

städerna, de prostituerade mm) tömde Kampuchea de stora städerna på kort tid och har snabbt kommunaliserat all jord. Vietnam för en internationalistisk politik och är berett att ta emot hjälp från såväl "kommuniststater" som kapitaliststater. Kampuchea å sin sida vägrar att ta emot hjälp utifrån och för en extrem nationalistisk politik. Flyktingrapporter berättar om morgon- och kvällsuppställningar för att sjunga nationalsången och hälsa på fanan. Kampuchéas premiärminister och parti-sekreterare förnekar bl a betydelsen av

varken Hanoi eller Pnom Penh är några marionetter i Kremls respektive Den Föbjudna Stadens händer. Men ämnet är inuttömt i och med detta konstaterande.

Alltsedan den sino-sovjetiska konflikten bröt ut på 60-talet har Sovjet försökt gruppera kommunistpartierna runt Moskva och dra dem från Peking. Av bl denna anledning har Moskva satsat på Hanoi för att få en stödjepunkt på andra sidan Kina. Vietnam, som fört en kamp mot Kina i mer än 1000 år, ville förstås gärna ha en stark vän en bit bort för att väga upp det näraliggande Kina

Krig i Vietnam med Kampuchea

Krig i Vietnam med USA

Nordvietnams och FNL:s militära styrkor i kriget mot Lon Nol-regimen.

KAMPUCHEA EFTER 1975

I Kampuchea har det genomförts en total kommunalisering av jorden och pengar har avskaffats - alla får vad de behöver i natura. Hur detta kunnat genomföras utan omfattande bondeuppror är svårt att förstå. Många människor har flytt till Thailand och Vietnam, men trots massmedias vilja att publicera flyktingberättelser, återfinns ingenting om inbördeskrig. Före befrielsen brukade khmerbönderna jorden var för sig och hade inga egentliga "feodal"-herrar som förtryckte dem. De var närmast att betrakta som självägande.

Två förklaringar på avsaknaden av bondeuppror är möjliga: antingen har vi i Väst missuppfattat vad kommunaliseringen inneburit, eller så är Kampuchea mycket mer auktoritärt än vad som förmodats. Kommunistpartiet är den enda organisatoriska kraften (upphörde de övriga frivilligt?) och detta partis organisationer och medlemmar är hemliga.

Ett faktum som ytterligare förbryllar situationen är Sihanouks "avgång" från presidentposten 1976. Sihanouk representerade för bönderna det nationella oberoendet och han var samtidigt deras religiösa ledare, med allt vad det innebar. Sihanouk var symbolen för alliansen mellan de röda khmererna och bönderna. Nu har kommunistpartiet på två (!) år förstört två mycket viktiga grundpelare i böndernas liv. I inget annat "kommunistland" har regimerna lyckats att kollektivisera jorden utan starkt motstånd från bönderna (sådd- och skördestrejker, massiva slaktkampanjer, väpnade uppror, mm). Så vad har egentligen hänt i Kampuchea?

I mars-april 1977 rensades en del av ledningen för kommunistpartiet ut. Khieu Samphan, landets president, anklagade i januari 1978 Vietnam för att "försökt att genomföra en statskupp för att störta Demokratiska Kampuchea med hjälp av några förrädiska styrkor som var vietnamesiska agenter." Detta gav Kampuchéas ledarskap åtta månader innan de diplomatiska relationerna med Vietnam bröts. Månader under vilka den politiska ledningen homogeniserades och beslutet att med kraft motsätta sig Vietnam togs.

DET INTERNATIONELLA SAMMANHANGET

Från borgerligt håll har det sagts att det här är det första kriget genom ombud mellan Sovjet och Kina. Lika kategoriskt (nästan paniskt) har vänstern förnekat detta. Och det är väl sant att

HISTORISKA MOTSÄTTNINGAR

Det finns gamla och stora motsättningar mellan Kampuchea och Vietnam. På 500-1400-talet var Kampuchea en hinduiskt influerad stormakt i området och behärskade förutom nuvarande Kampuchea hela södra Vietnam fram till Syd kinesiska sjön. Det var under denna tid som de berömda templen i Angkor Wat byggdes.

De kinesiskt inspirerade vietnameserna trängde ner söderut och kastade på 1400-talet ut kambodjanerna från nuvarande södra Vietnam och trängde därefter långsamt västerut. När fransmännen lade under sig Indokina på 1800-talet stoppade de vietnamesernas expansion. För att "kompensera" vietnameserna använde de sig av den urgamla imperialistiska taktiken att härska genom att söndra, och använda vietnameser, som sina underhuggare och småadministratörer i Laos och Kambodja.

Lon Nol-regimen (USA:s marionettregim i Kambodja) använde sig av denna gamla motsättning mellan de två folken i kampen mot FUNK (Kambodjas befrielsearmé) och släppte loss en terroristisk hetsjakt mot vietnameserna i bl a Pnom Penh. Därefter flöt liken i dagar nedför Mekong.

POLITISKA MOTSÄTTNINGAR

Dessa är betydligt viktigare för krigets uppkomst än de historiska motsättningarna. 1930 grundar Ho Chi Minh Indokinas kommunistparti i Vietnam. Detta ser som sin uppgift att befria hela Indokina från fransmännen och det samlar därför även laotier och kmerer (kambodjaner) under sina fanor. Detta parti har alltsedan dess haft en och samma ledning, där Ho varit det främsta namnet.

Kampuchéas kommunistparti bildades 1951 under namnet Folkets Revolutionära Parti (även känt som de Röda Kmererna). Efter misslyckandena vid Genèveförhandlingarna 1956 - kommunistpartiet tvingades att officiellt ge upp den väpnade kampen och erkänna Norodom Sihanouk som kung - kastades emellertid den gamla ledningen ut av nationalister från Paris och en ny tog vid 1960. Numera anser Kampuchéas kommunistparti att det bildades just 1960. Vietnams ledarskap över det khmerska partiet bröts nu och det var i stort sett bara

Khmererna menar idag att under Parisförhandlingarna satte Hanoi press på dem att sluta fred med Lon Nol för att på så sätt få fred i hela Indokina. Detta vägrade de Röda Khmererna och istället fick de ta emot de B52:or som blivit arbetslösa sen USA tvingats sluta bomba Vietnam.

De områden Sihanouk tillät Hanoi och FNL att utnyttja i öster användes till transportvägar mellan norra och södra Vietnam, till militärbaser och till viloläger för de krigförande förbanden. Detta ledde förstås till att Hanoi fick ett kraftigt inflytande på administrationen eftersom makten i området grundade sig på Hanois önskningar, inte Sihanouks. Dessa områden anser sig Vietnam fortfarande ha rätt att påverka politiskt och administrativt samt ha trupper i. Detta är en del av bakgrunden till Pnom Penhs anklagelser om gränsöverträdelser från Vietnams sida: "Alla Vietnams trupper måste lämna landet innan det blir förhandlingar".

Efter befrielserna 1975 har Vietnam försökt upprätta "speciella relationer" med de två andra indokinesiska staterna. Med Laos har det undertecknat ett 25-årigt avtal, vilket poängterar behovet av att utveckla gårdagens solidaritet till ett "socialistiskt samarbete på alla områden". Vietnams planer syftar till att upprätta en indokinesisk ekonomisk federation.

Kampuchea förstår helt riktigt att denna kommer att domineras av det mycket mer industrialiserade Vietnam och att det självt kommer att hamna i underläge.

Sammanfattningsvis vad det gäller relationerna mellan de Röda Khmererna och Hanoi kan man säga att khmererna anser sig behandlade en mindre värd och mindre förstående lillebror.

Till detta kommer den stora skillnaden i politik som Pnom Penh respektive Hanoi har för landets förvandling till socialismen. Medan Vietnams kommunistparti sedan länge har ett kraftigt stöd i Vietnam saknar Kampuchéas kommunistparti ett brett folkligt stöd. Så t ex hemlighölls existensen av partiet i två år efter befrielsen och partiet presenterade sig istället under namnet *Angkar* (Organisationen).

Medan Vietnam är känt för att gå varligt fram mot kapitalismen och resterna av USA:s närvaro i landet (de stora

Pnom Penh april 1975

Både Hanoi och Pnom Penh anser att Peking respektive Moskva har mer än ett finger med i kriget. Vietnam har tillfångatagit kineser och Kampuchea har några tillfångatagna ryssar.

Kampuchéas sekelgamla gränstvister med dess västra grannland, Thailand, har inte lett till regelrätt krig. Varför? Beror det på att Thailand har ett annat ekonomiskt och socialt system, så att det inte finns någon möjlighet att det nationalistiska Kampuchea skall bli politiskt och ekonomiskt underordnat Thailand? Eller beror det på att Peking vill ha goda relationer med Bangkok liksom de övriga ASEAN-länderna (1), och att därför den konflikten tonats ned? Tanken svindlar.

Vad jag vill poängtera i sambanden Moskva/Peking och Hanoi/Pnom Penh är att om Moskva eller Peking velat undvika ett krig i Indokina så hade det heller inte blivit något krig.

Kina ser ASEAN, Kampuchea och Burma som en motpol mot Sovjets vänner i om-

KINA KRIGET

rådet, Vietnam och Indien. För att försöka komma ur den inringning av Vietnam som ASEAN och Kampuchea innebär åkte Vietnams utrikesminister runt till de olika ASEAN-länderna kring årsskiftet för att prata politik och handel. I Kuala Lumpur angrep han i ett tal ASEAN-pakten och menade att den måste skrotas eftersom den var ett Washington-inspirerat försök att isolera det socialistiska Indokina.

Han utlovade att om ASEAN-länderna lade ned den nuvarande organisationen och istället skapade en ny, så var Vietnam eventuellt intresserat av att bli medlem. Vietnams strategiska målsättning i Kampuchea är att få till stånd ett regimskifte med en ny regering som är vänligare inställd till Hanoi. Prins Sihanouk har i det sammanhanget säkert Hanois stöd. Detta kan emellertid inte Hanoi tvinga fram med bajonetter, därför att då skulle Kina bli "nervöst". Istället hoppas de på att kriget ska leda till en politisk kris i Kampuchea som faller det nuvarande ledarskapet.

ÄR KRIGET EN KATASTROF?

Ja, det är det för arbetarna och bönderna i Indokina. Det är en katastrof

för de politiska strömningar i västvärlden som alltid har propagerat att Vietnam och de övriga nationella befrielserna innebär slutet på alla väsentliga konflikter. (Här spelar kriget på

Mot vem vänds vapnen idag?

Afrikas horn en liknande roll. Se Arbetarmakt nr 4/77.)

För den del av vänstern som kämpar för en socialistisk revolution som skall kasta kapitalismen över ända och ersätta den med ett nytt, proletärt produktionsätt är kriget däremot en bekräftelse på deras teorier. De två krigen tvingar vänstern att se den nationella befrielsen i vitögat och försöka förstå vilka krafter det är som styr skendet - det är inte bara det modiga och tappra folket mot den stygga imperialismen.

Inte heller var det på någon av Kominterns (den Moskvastyrda kommunistiska internationalen) kongresser det bestämdes att Kampuchea 1975 skulle föra en ultranationalistisk politik och att Vietnam skulle föra en försiktig politik som pekade mot skapandet av en indokinesisk federation under Vietnams ledning.

Nej och åter nej. Det är det khmerska respektive det vietnamesiska samhällets utvecklingsnivå, behov och resurser som bestämmer politiken i Phnom Penh respektive Hanoi. Den nationella befrielsen genomfördes för att sätta fart på den ekonomiska och sociala utvecklingen. Och denna utveckling (kapital ackumulation

som det heter i de kapitalistiska samhällena) har bara en politik till övers för de av proletariatets och böndernas intressen som går emot detta: ord, fraser, morötter och piskor. Mao, de blir hårt eller vänligt överkörda.

I FAM anser vi att de *segerrika nationella befrielser* som skapar en "kommunist" stat är nya *statsbyråkratiska samhällen*. Dessa samhällen är icke-kapitalistiska och har en egen politisk ekonomi. Statsbyråkratierna är klassamhällen. Den fundamentala orsaken till att de nationella befrielserna blir statsbyråkratier är inte att ledarskapet i revolutionen är byråkratiskt utan att proletariatet är för svagt. (Se Rådsmakt 9-10.)

Fotnot 1) ASEAN - Association SouthEast Asian Nations. (De Sydostasiatiska ländernas association.) En pakt bildad på initiativ av USA efter Vietnams befrielse 1975. Pakten består av Thailand, Malaysia, Indonesien och Filipinerna.

GL

Källor: Far-Eastern Economic Review
Dagens Nyheter

**DEMON-
STRERA**
för
**ARBETAR-
MAKT**
1:a maj
Stockholm
SLUSSEN
10.30

DETTA NUMMER AV ARBETARMAKT

... är det första som görs av den nya redaktionen. Vi hoppas att våra läsare har förståelse för att vi som nybörjare är lite ovana och gör missar ibland.

Tidningen har också bytt tryckeri, och på det nya tryckeriet blir det billigare med det här lite större formatet.

För en tid sedan höll FAM en konferens där tidningen diskuterades: vilka den skulle vända sig till, vilken typ av artiklar den skulle innehålla, osv. .

Vi ska bli försöka avlasta AM längre artiklar - och lämna över dom på det teoretiska organet RÅDSMAKT. Vidare ska vi försöka täcka upp den självständiga arbetarkampen bättre. Men detta kräver också att vi får hjälp av våra läsare. Skicka in tidningsurklipp, kom med förslag till artiklar, och inte minst: skriv själv!

För att kunna bli aktuellare fodras naturligtvis en tätare utgivning. När redaktionen blivit varmare i kläderna, till hösten, ska vi ta ställning till i vilka former en återgång till månadsutgivning är möjlig.

För en tätare utgivning behövs främst en sak. Fler prenumeranter. Vi har satt upp ett mål om att fördubbla dom. Hjälp till med det, så har vi kommit en bra bit på vägen mot en tätare utgivning och därmed en aktuellare och bättre ARBETARMAKT.

Rumänien ...

DEN STORA GRUVARBETARSTREJKEN

I början av augusti 1977 genomförde 90.000 gruvarbetare i Rumäniens största gruvdistrikt, Jiudalen vid gränsen mot Jugoslavien, en omfattande strejk.

Gruvarbetarna gick ut i strejk mot en ny pensionslag (som skulle innebära en 30%-ig minskning av pensionen), för bättre arbetsmiljö och arbetarskydd, sex timmars arbetsdag, tillräckliga matleveranser, fri arbetsmarknad, ny direktör, fria arbetskläder, avskaffandet av obetalt övertidsarbete och återinförandet av de rättigheter som gruvarbetarna tillkämpade sig 1955-57.

Myndigheternas första svar på strejken var repression. Men säkerhetspolisen, polisen och armén lyckades inte knäcka gruvarbetarna. Partiledningen försökte då med övertalning. Den sände två av Centralkommitténs medlemmar, Ilie Verdets och George Pana, till gruvdistriktet. Men gruvarbetarna vägrade att tala med dem. De valde istället sina egna delegater och fängslade Vedets och Pana. De två släpptes först när president Ceausescu gick med på deras krav och infann sig för en diskussion. Det dröjde dock till tre dagar efter strejkens början. Den 4 augusti anlände Ceausescu. 35.000 gruvarbetare mötte honom med visslingar och slagord. En fem timmar lång diskussion följde, som starkt påminde om den som den dåvarande polske partiledaren, Gierak, tvingades till med varvsarbetarna i Szczecin 1971. Ceausescu lovade att gruvarbetarnas krav skulle uppfyllas och han gav sitt ord på att inga repressiva åtgärder skulle vidtas mot de strejkande.

BRUTNA LÖFTEN

Ceausescu höll inte sina löften. Under september-november tvingades 4.000 gruvarbetare med sina familjer att lämna gruvdistriktet. Löftena i övrigt har inte genomförts, med undantag av mattransporterna som förbättrats. Dessutom sändes 2.000 soldater och säkerhetspolis till distriktet för att upprätthålla ordningen och slå ned

varje försök till organiserad opposition. Dessutom har en ny gruvminister utnämnts. Det blev Centralkommitténs f.d. sekreterare i säkerhetsfrågor!

RUMÄNIEN - EN KORT BAKGRUND

Rumänien var det land i Östeuropa där den ekonomiska reformen kom sist. Först i oktober 1967 kom den officiella klarsignalen i form av en resolution från Kommunistpartiets Centralkommitté. Anledningen var att Rumänien under första hälften av sextioåret haft en raltivt god ekonomisk utveckling där nationalinkomsten växte med 10% om året. I mitten av sextioåret svängde dock den ekonomiska trenden. Samtidigt, 1965, kom Ceausescu till makten. Han fortsatte samma politiska kurs som sin föregångare, Giorghiu-Dej och Maurer, med en relativt självständig politisk linje i förhållande till Moskva och en utpräglad nationalism. För att samtidigt kunna föra en 'öppen' utrikespolitik, så var han tvungen att föra en hård inrikespolitik. Han måste utåt kunna visa upp ett enat land. Och det enda sättet att göra det var att undertrycka all opposition.

Den ekonomiska reformen 1967 gav inte det utbyte partiledningen, och även folket, hoppats på. Tvärtom, partiledningen har tvingats genomföra flera impopulära reformer: bostadsbyggandet har minskat, matpriserna har ökat, den betalda semestern har förkortats och antalet 'frivilliga' obetalda arbetsdagar har ökat.

Strejken i augusti 1977 var ett svar på dessa försämrade förhållanden. Den hade också ett direkt samband med jordbävningen våren 1977. Jordbävningen förstörde mycket av industrin, särskilt zonen kring Bukarest. Myndigheternas lösning var att söka öka produktionsnormerna för att möjliggöra uppbyggnadsarbetet. Detta lade förstås ytterligare bördor på arbetarklassen. Arbetarna kom ihåg bilderna på TV från jordbävningen då Ceausescus fru

vid olika tillfällen uppträtt i olika pälsar då hon uppmuntrade folket i uppbyggnadsarbetet. De ställde sig förstås frågan varför det alltid var just de som skulle dra det tyngsta lasset.

DEN INTELLEKTUELLA OPPOSITIONEN

En 'rörelse för de mänskliga rättigheterna' bildades i början av 1977. En deklaration liknande Charta -77 från Tjeckoslovakien undertecknades av 300 personer ur olika sociala grupper. Den denna opposition var dock svag och 'rörelsen' slogs lätt sönder av säkerhetspolisen. Flera av dess ledande krafter, däribland initiativtagaren, författaren Paul Goma, har utvisats från Rumänien. Många har även fått pass för att kunna resa utomlands och fått en vink om att det är bäst att de 'hoppar av' när de är i Västeuropa. Denna opposition fanns dock i gruvarbetarnas medvetande under strejken, och det kan vara en god början för den fortsatta kampen.

Tebus

Källor: intervju med Paul Goma
Rouge 28.11.77

Labour Focus on Eastern Europe
nr 5/77 och 6/78

EKOLOGI OCH

En rescension av Hans Magnus Enzenbergers skrift:
Till kritiken av den politiska ekologin.

1973 inledde förlaget *Natur och samhälle* i Lund sin verksamhet med att publicera Enzenbergers uppsats *Till kritiken av den politiska ekologin*.

Även om uppsatsen i år har fem år på nacken, känns den - tyvärr - inte särskilt gammal och nattständer. Vi säger tyvärr, därför att de brister som Enzenberger kritiserar hos miljörelsen verkar leva kvar i ganska stor utsträckning, trots att ett halvt decennium har flutit.

Man kan naturligtvis fråga sig om det finns någon anledning att rescensera en skrift som kom ut för fem år sedan, eller att rescensera den överhuvudtaget, om det inte hade räckt med att nämna att skriften finns och att den är läsvärd. Men nu hör det till saken att *Till kritiken av den politiska ekologin* är ganska tungrodd och översvämmad av sk svåra ord, samtidigt som dess budskap är alldeles för viktigt för att inte komma fler till del. Alldeles särskilt aktuell blir uppsatsen mot bakgrund av publiceringen av MALTE (miljörelsens alternativa energiplan, se AM 6/77) då mycket av Enzenbergers kritik är giltigt för denna studie.

Chevrolet Bel Air Nomad

Vi är nu inte odelat positiva till Enzenbergers teorier. Om man mycet grovt delar in hans kritik mot ekologin i a) allmän ideologisk rörlighet och b) förvirrat klassperspektiv, eller inget klassperspektiv alls, så delar vi i stort hans synpunkter i det senare avseendet, dock ej i det första.

VETENSKAPLIG PYTTIPANNA

Låt oss börja med att granska punkt a): Enzenberger konstaterar att ekologin har en benägenhet att "suga upp" andra vetenskaper tills den till slut får karaktären av en sorts "total-vetenskap". Han pekar särskilt på en skrift av Paul och Anna Erlich, som sammanför utsagor från följande områden: statistik, systemteori, cybernetik, spelteori, termodynamik, kärnfysik, biokemi, biologi, oceanografi, mineralogi, meteorologi, genetik, fysiologi, medicin, epidemiologi, toxikologi, agronomi, urbanistik, demografi, teknologi i alla former, samhällsteori, sociologi och ekonomi.

Enzenberger kommenterar: "Det metodologiska virrvarr, som uppstår när man försöker göra en sådan syntes, är svår att beskriva. Det står klart, att i detta vetenskapliga utgångsläge inte kan bli tal om att utnämna en krets av kompetenta personer, hädanefters är var och en sin egen ekolog".

För vår del har vi svårt att se något felaktigt i att icke legitimerade vetenskapsmän med friskt mod kastar sig in i debatten. Är det något vi har an-

ledning bekämpa, så är det väl detta att vetenskapen reserveras för en "krets av kompetenta personer". Vem avgör föderas kompetens?

Vidare tycks inte Enzenberger reflektera över att *gränsdragningarna* mellan olika vetenskapsgrenar ("discipliner") inte är allom givna utan konstlade. Verkligheten själv känner inga gränser, det är den borgerliga vetenskapen som sedan århundraden, funnit det bekvämt, inte minst ur metodologisk synpunkt, att stycka upp vår verklighet i "discipliner". Det har hänt förr att nya problem uppstått som gjort det nödvändigt att upphäva eller förskjuta dessa gränser, och efterkrigstidens hektiska utveckling på alla fält har knappast gjort det mindre nödvändigt.

Det finns sedan över 100 år tillbaka en "totalvetenskap" som uppkommit just genom en syntes av mängder av andra vetenskaper, vilken föder Enzenberger själv bekänner sig till. Vi tänker förstås på marxismen. Det är svårt att finna en "disciplin" som inte givit bidrag till densamma. Vi påminner oss en nationalekonom som Ricardo, en filosof som Hegel, en sociolog som la Comte, en socialantropolog som Morgan....

Den verkliga skillnaden mellan marxism och ekologi består snarast däri, att Marx och Engels verkligen förmådde genomföra en syntes av alla sina källor, att de var i stånd att smälta

Pontiac Star Chief

samman dem till något *kvalitativt nytt*, en ny helhet. Av vad vi sett av ekologin verkar den att ha lyckats dåligt med den uppgiften, om den ens har försökt.

Man plockar till sig varjehanda vetenskapliga *resultat* som talar för, eller tycks tala för, dess centrala tes att jorden är på väg att gå under pga bristande balans mellan samhälle och natur, men till skillnad från marxismen riktar man ingen systematisk kritik mot de olika vetenskapsgrenarnas målsättning och arbetssätt.

Den verkligt giltiga kritiken mot ekologin ligger, som vi ser det, inte i dess anspråk på att vara en totalvetenskap, utan i att den är *en totalvetenskap för mycket*.

Vad som behövs är en komplettering, och på vissa punkter revidering, av Marx och Engels arbete. Nersmutsningen av naturen var sannerligen ingen nyhet på 1800-talet (som vi strax skall återkomma till), men energi- och råvarukrisen har inte seglat upp som förstärkingsproblem förrän på 1960-talet. De prognoser och "katastrofteorier" som redan finns utarbetade inom marxismen måste byggas på med vad vi vet idag om världens och samhällets utveckling.

Ford Fairlane 500

EKOLOGIN OCH KLASSBAKGRUND

Låt oss övergå till punkt b), "klassständpunkten".

Det finns ingen ideologi, inte ens en utsaga eller ett påstående, som inte på ett eller annat sätt kan återföras på en viss klassmässig grundval. Antingen direkt eller i ett givet sammanhang.

Det samhälle där arbetarklassen har makten kallar vi socialism, där borgarklassen har makten talar vi om kapitalism. Således svarar dessa två klasser mot var sitt produktionsätt. Det finns dock inget särskilt produktionsätt som svarar direkt mot mellanskikten. Av denna anledning kommer mellanskiktets rörelser nästan med naturnödvändighet att objektivt gynna de långsiktiga eller kortsiktiga intressena hos *andra* klasser i samhället.

Eftersom kapitalismen inte har förmått lösa den ekologiska krisen utan snarare frambringar och förvärrar den, skulle man kunna tro att miljörelsens krav *automatiskt* kommer att tjäna arbetarklassens strävanden. Tyvärr är det inte

Ford Fairlane

så enkelt. Låt oss dock återvända till detta senare, och först belägga vår sats att ekologin har sina klassmässiga rötter i mellanskikten.

Enzenberger skriver: "Den samhälleliga neutralitet, som den ekologiska argumentationen säger sig företräda, genom att den stöder sig på naturvetenskaplig bevisföring, är ren och skär fiktion. En enkel historisk betraktelse visar vad denna klassneutralitet är värd. Redan för hundrafemtio år sedan gjorde industrialiseringsprocessen hela städer och landskap obeboeliga. Arbetsmiljön i engelska gruvor och fabriker var, som talrika dokument ger besked om, livsfarlig; här hälsade ett inferniskt oväsen, luften var bemängd med explosiva och giftiga gaser och därtill cancerframkallande och bakteriebärande partiklar, stanken var obeskrivlig, i arbetsprocessen kom kontaktgifter av alla slag till användning, födan var dålig, livsmedlen förfälskade, säkerhetsbestämmelser fanns sällan, och där de fanns följdes de inte, överbefolkningen i arbetarstadsdelarna var notorisk. Situationen på dricksvattens- och avloppssidan var något av en katastrof, och organiserad soptömning förekom för det mesta inte".

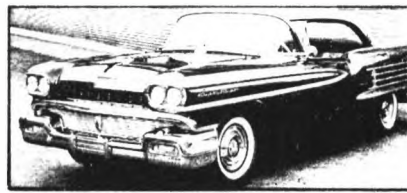
Dessa vidriga förhållanden gav emellertid inte någon "neutral betraktare" på 1800-talet impulsen att tänka sig att industriutvecklingen var på väg att orsaka en ekologisk katastrof. Detta trots att vissa delar av England gav prov på en miljöförstöring som söker sitt motstycke i dagens Ruhrområde.

Först när miljöförstöringen började hota inte bara arbetarklassen till liv och hälsa utan också snart sagt varje klass och skikt utom storbourgeoisin (som fortfarande hade råd att köpa sig fri från skiten), *först då* uppstår denna rörelse som kallas den ekologiska rörelsen. De "neutrala betraktarna" dyker upp och börjar yra om "rymdskeppet Jorden", snarlikt den berömda båt "som vi alla sitter i".

Chevrolet Bel Air

Vid det här laget har säkert åtskilliga läsare hunnit reta upp sig på att vi inte poängterat att miljörelsen sannerligen inte är en enhetlig företeelse utan innehåller alla möjliga riktningar, inklusive marxistiska sådana. Säkert tänker också dessa läsare, att det är ett jäkla inskränkt perspektiv att alla

Oldsmobile Dynamic 88

Det är emellertid inte framförallt flera röda fanor vi efterlyser. Vi menar att vissa krav och aktioner, vissa arbetsmetoder, vissa sätt att formulera problemen, ligger mera i linje med arbetarklassens objektiva intressen än andra. Alltså helt bortsett från hur många gånger man citerar Karl Marx.

Nå, vore det katastrof om vissa aktioner inte direkt kan återföras till "klassständpunkten"?

Här återkommer vi till vad vi tidigare skrev, att mellanskiktets baserade rörelser tenderar att gynna vissa andra klassers strävanden, antingen man vill eller inte. Det finns inga strävanden som är klassmässigt "neutrala".

Det finns helt klart vissa krafter som har intresse av att stödja varje angrepp på den kapitalistiska marknadsekonomin, vilken måste betraktas som roten till den nuvarande "ekokrisen". Dessa strävanden är emellertid inte självklart proletära eller socialistiska till sitt innehåll.

"Domedagsprofeten" Gösta Ehrensvärd målar upp en framtidsvision där det rådande marknadssamhället under en lång följd av år, ja under århundraden, långsamt bryts ner. Slutligen stabiliserar sig processen i något slags primitivt agrarsamhälle. Om Ehrensvärd hade varit marxist hade han hört talas om satsen att "kvantitativa förändringar slår över i kvalitativa språng". Inte bara marxismen utan all historia lär oss att en process av detta slag inte bara kan fortgå år efter år utan att långt innan slutpunkten är nådd explodera i en våldsam förändring som ger upphov till något helt eller delvis nytt. Det samhälleliga förfallet kommer att aktivera olika politiska krafter som med olika medel söker få rätsida på det hela.

Eldorado

SOCIALISM ELLER FASCISM

Man skulle kunna generalisera det hela därefter, att det bara existerar *två*, säger två, lösningar: socialism eller fascism.

Att i varje läge ropa på stadsingripan mot marknadskrafternas fria spel är därför inte nödvändigtvis en akt i arbetarklassens intresse. Kravet kan lika gärna resas av kretsar som strävar mot upprättandet av "den starka staten", mot statsmonopolkapitalism. De uttalade fascisterna är naturligtvis ingen framträdande grupp i detta läger, men ingen som följt deras verksamhet de senaste åren har kunnat undgå att märka med vilken liv och lust de kastat sig in i miljödebatten. Det är ett illavarslande tecken, särskilt som det gäller över hela Europa. *Alla* borgerliga kretsar pratar då och då om miljövärd och miljökris, men inga andra än den "starka statens" företrädare kan prestera mer än lite munväder, kan visa på *lösningar*. Fascismen är nämligen en "lösning", alldeles som den en gång "löst" den ekonomiska krisen i Tyskland.

När det nuvarande samhället går mot sitt sammanbrott, antagligen genom en kombinerad ekonomisk, politisk och eko-

H MARXISM

statskapitalism. Hur kommer alla "miljö-kämpar" att ställa sig i denna slutstrid?

I huvudsak beror det på de deltagandes klassbakgrund. Men till icke ringa del beror det också på hur de socialistiskt orienterade "miljövännerna" har förstått att arbeta med klasståndpunkten framför ögonen, hur de i praktik lyckats överskrida ekologiens skenbara neutralitet.

Det är ingen "smart taktik" att söka skapa sig "bredd" på en rörelse genom att utgå ifrån någon slags "medborgar-" eller "folket"ideologi. Det finns alldeles för starka krafter i rörelse för att just "vänstern" skulle profitera på ett sådant perspektiv.

Chrysler Windsor

Dessutom leder det till "självförvålad fördumning"; den ideologi man sprider i inbillad "smartness" återverkar inte sällan på och fördunklar ens eget medvetande.

KONSUMTIONSAMHÄLLET

Enzenberger har fler vinklingar på detta med "klassståndpunkten". Han skriver: "Att av den enskilde löntagaren kräva ett särskiljande mellan 'äktä' och 'konstlade' behov är liktydigt med att missförstå hans reella läge: de två behoven är till den grad inflytade i varandra, att de bildar ett subjektivt och objektivt oskiljbart sammanhang".

Den filosofi, enligt vilken bourgeoisins storkonsumenter och genomsnittliga löntagarfamiljer buntas ihop till samma "slösargång" är dessbättre inget typiskt inslag inom miljörörelsens "vänster". Främst träffar man på den bland utpräglade "eko-freaks", som t ex de norska dammanisterna (efter ledaren Damman). Men det vore fel att påstå att det inte finns tendenser i den vägen också inom "eko-vänstern". Inte sällan träffar man på s k vänsterfolk som ständigt ondgör sig över andra som röker, dricker alkohol, käkar hamburgare, har bil och stereo och andra "borgerliga" vanor.

Man har skaffat sig något slags "eko-religion", där fullkornsbrödet blir oblaten och morotssaften vinet i nattvarden. Samtidigt existerar som bekant en annan kvasi-religiös fluga i "vänsterns"periferi. Vi tänker på dessa som undantagslöst tolkar alla politiska

handlingar i psykologiska termer.

Faktiskt har den förra kulten en del att lära av den senare.

Psykologin lär oss nämligen att en stor del av det mänskliga handlandet har karaktären av *kompensationer* för olika slag av otillfredsställelse, t ex otillfredsställelse i arbetet. Och de som har störst anledning att känna otillfredsställelse både i arbetet och i hela sin livssituation är utan tvekan arbetar-klassen.

Det västerländska "konsumtionsraseriet" svarar mot verkligt akuta behov hos sina utövare, närmare bestämt att kompensera sig för andlig utarmning. Att t ex alkoholen skördar många offer torde vara allom bekant, men hur många nevroser och psykoser som *frånvaron* av den stadiga "lördagsfyllan" skulle ge upphov till kan vi knappast föreställa oss.

Detta får inte missförstås. Det är bra, jåkligt bra, ju fler som ifrågasätter "konsumtionssamhället" och sina "kompensationer", också på ett praktiskt plan. Det är bra ju fler som äter nyttiga grönsaker istället för stressgrisar, struntar i att köpa färg-TV och går på biblioteket istället, skaffar en cykel istället för att byta upp sig till en modernare bil och så vidare. Och det är bättre ju mer politiska dessa praktiska handlingar är. Det kan vara en viktig del på vägen till ett verkligt socialistiskt medvetande.

Det är när man gör det till en alternativ livsstil, höjd över all klasskamp, utan att förstå den roll "kompensationerna" spelar i arbetarklassens och våra liv, som det börjar bli farligt.

MANINGSORD ÅT VÄNSTER

Slutligen har Enzenberger också några tankvärda ord på vägen för alla som betraktar "ekokrisen" utifrån ett marxistiskt perspektiv.

"Marxismen som avvärjningsmekanism, som talisman gentemot verklighetens anspråk, som en sluten mängd av besvärjelseformler - det finns all anledning för oss att registrera och bekämpa tendenser av detta slag; den ekologiska frågan är bara ett exempel av många.

Den som vill beröva marxismen dess subversiva, kritiska kraft och förvandla den till en bekräftande lära förskansar sig vanligtvis bakom en räkka stereotypa satser, som i sin abstrakta form är lika obestriddliga som verkningslösa. Ett exempel är den upplysning, som man numera får

sig till livs i var och varannan veckotidning, det må röra sig om syfilis, jordbävningar eller ollonborrplågor: "Det är kapitalismens skuld!"

Det är alltså inte nog med att visa på ett samband mellan kapitalism och allsköns jävligheter, utan också *arten* av detta samband, i alla dess delar.

Enzenberger utvecklar detta till ett resonemang där han ställer "vänstern" inför uppgiften att revidera vissa tvevelaktiga inslag i marxismen. T ex fö-

Dodge Royal

reställningen att den socialistiska revolutionen skulle vara bunden till en viss grad av "utveckling av produktivkrafterna". Enzenberger konstaterar att dessa produktivkrafter är på väg att ödelägga planeten, utan att förden skull leda till någon revolution.

Här går, enligt vår mening, Enzenberger helt osakligt till angrepp mot en av marxismens huvudsatser. Han kan göra det därför att han uppenbarligen har en inskränkt definition på begreppet produktivkrafter, i likhet med så många andra s k marxister.

Produktivkrafter är nämligen *inte* identiska med teknologiska produktivkrafter, dessa senare utgör bara en *del* av begreppet. Den viktigaste produktivkraften inom kapitalismen är och förblir *arbetarklassen själv*.

Det är tillväxten av de teknologiska produktivkrafterna, eller delar av de-

samma, som orsakar "ekokrisen", inte arbetarklassens tilltagande numerär och kunskapsnivå sedan 1800-talet och framåt.

Däremot är vi benägna att hålla med Enzenberger när han skriver: "Fullständigt absurt förefaller det att i ett kortsiktigt perspektiv tala om möjligheterna av ett 'överflödssamhälle', eller om utsikterna för ett avskaffande av knappheten på alla områden, så som Marcuse har gjort".

För sin högst personliga del vore under-tecknad alldeles nöjd om han finge vara en jämlik kollektivbonde i ett idylliskt agrarsamhälle av den typ Ehrensvärd målar upp. Eller kanske ännu hellre stins vid någon av de otaliga järnvägar som genomkorsar vår framtida lågenergirepublik. Där kan farfar odla sina rosor mot stationens södersida och berätta om sin ungdoms bombkastarövningar för barnbarnen.

Och jag tror att de flesta andra kämpande kommunister inte har så särskilt mycket större anspråk på livet. Det säger egentligen allt om kapitalismens vainsinne att det skall krävas en revolution för så måttfulla krav.

Malte Lindeman

Hans Magnus Enzenbergers skrift
Till kritiken av den politiska ekologin
kan beställas från:

Natur och Samhälle, box 1122,
221 04 Lund

pg: 89 74 77 - 6

Pris: 10:-

SOMMARLÄGER

MANADENS CITAT

"Det måste till ett krig någonstans för att vi skall komma ur lågkonjunkturen" säger Yoshihiro Inayama, vicepresident i det japanska industriförbundet Keidanren.

Behövs det fler skäl för att kapitalismen måste krossas?

För 5:e året i rad anordnar FAM sommarläger. Detta år håller vi till på 4:H's kursgård utanför Eksjö i Småland 24 till 30 juli.

Vad gör vi? Det finns fina möjligheter till bad, friluftsliv och främst av allt kollektiv samvaro. Varje dag kommer vi att ha någon organiserad politisk diskussion. Under de två sista dagarna kommer vi att lägga tyngdpunkten vid dessa diskussioner, så om du inte kan komma i veckan, går det bra att dyka upp då. Alla som är intresserade av vår politik är välkomna. Vill du veta mer eller anmäla dej, sk-

RADIKAL PSYKVÅRD?

Till vår artikel i förra (1/78) numret av ARBETARMAKT hade redaktionen satt en ingress i vilken det olyckligtvis stod (bl a felaktigheter) "...en vård som arbetar med motivering av patienternas terapi och som i de flesta fall försöker föra in ett progressivt politiskt innehåll...".

Tyvärr är det inte så i Sverige idag. De flesta terapeutiska avdelningar och behandlingshem försöker inte föra in ett progressivt politiskt innehåll, och de som gör det har inte lyckats särskilt väl. (Skräckexemplet är Hassela som med "radikala" förtecken gör den borgerliga repressionen till sin kult.)

I kapitalets tjänst

De humanistiska terapiformerna, utvecklade ur psykoanalysen (gestaltterapi, kommunikationsterapi osv), kan sägas utgöra en historiskt progressiv uppgörelse med de tidigare teorierna om "psykisk sjukdom", men de kan också alldeles utmärkt användas i kapitalets tjänst. Direktörer som åker på sensi-träning, Volvos kalfabrik där en grupp arbetare förmås att ta ett större ansvar för den kapitalistiska produktionen, psykologiska politiska manipulationsmetoder, effektivare marknadsföring, allt detta och mycket mer hämtar sina metoder från

den "progressiva" psykiatrin. De olika terapeuter som gör profit på week-end terapier är inte progressiva. Arbetet inom de statliga och de andra institu-

tionerna ifrågasätter sällan grunden för den psykiska utslagningen; klassamhället, det kapitalistiska produktionssättet.

Erfarenheter

Det finns emellertid möjligheter att politisera arbetet, vilket exempel från andra länder visar. *Socialistiska Patient Kollektivet* i Tyskland startade i början av 1970 och existerade i ett och ett halvt år innan det krossades av statsmakten. Flera av patienterna och psykiatererna dömdes till långvariga fängelsestraff. Patienterna organiserade sej alltså och omvandlade den från början traditionella kliniken till ett marxistiskt behandlingskollektiv. Man utvecklade en radikalt annorlunda syn som grundade sej på en förståelse av det direkta sambandet mellan individens situation och det kapitalistiska produktionssättet. Sjukdomen betraktades som en enhet av protest och protestens hämning. Deras metod, som de kallade agitation, och som tekniskt byggde på de progressiva (Reich) delarna av psykoanalysen, var ungefär:

Enskild agitation, där patienten tillsammans med en äldre patient eller terapeut försökte förstå patientens individuella livshistoria utifrån en politisk samhällsförståelse. Detta bildade ett protokoll, från vilket man utvecklade en djupare politisk förståelse som sedan kunde utgöra grunden för patientens politiska identitet.

Protokollet vidarebehandlades i *grupp-agitation*, där problemen bearbetades i generaliserad form av kollektivet. Denna gruppagitation kompletterades av studie-cirklar i marxistisk teori, familjens roll, sexualiteten mm.

Alla patienter och personal var dessutom praktiskt inblandade i att svara verksamheten mot statsmaktens övergrepp och pressens hets genom organiserandet av möten, skrivandet av artiklar och insändare osv. Politiken beslagtogs de flesta protokollen, men det finns dokumenterat material. (Dokumentation 1 och 2 SPK 1972, Prolit Verlag Geissen m m)

Vad bör göras?

Idag måste alltså personalen och patienterna på sjukhusavdelningar och behandlingshem diskutera varför de sitter där de sitter, och det inte bara utifrån strikt psykologiska aspekter. Man måste diskutera de grundläggande orsakerna till "psykisk utslagnings", sin klasstillhörighet, vilken roll psykvården idag spelar för samhället och försöka tillgodogöra sig de erfarenheter *Socialistiskt Patient Kollektiv*, *Radikala Terapeuter*, och *Basagliagrupper* i Italien har gjort, för att använda och utveckla dem på det sätt de lokala förhållandena medger. Först då kan orsakerna till det som skapar "psykisk utslagnings" och psykvård på allvar bekämpas.

Götrek

BARN OCH MILJÖ

Det är en utbredd uppfattning, att när barn inte har det bättre än de har, skylls det på, att deras föräldrar inte vet tillräckligt om "barns behov". Men det är inte så mycket information som handlingsmöjligheter som vi har behov av. Information utan handlingsmöjligheter ger besvikelse och aggressivitet. Det blir detta som präglar såväl barnens som föräldrarnas situation.

Under de senaste åren har man visat ett plötsligt intresse för; barn, barnkultur och barns livsmöjligheter. Det är som om man grep efter barnen och barnkulturen som ett halmstrå mitt i förgiftningen, kärnkraften, neutronbomben, svälten i tredje världen, kapitalismens förtryck av människan.

I barnkulturen har man funnit något att samla omkring, något som var och en kan vara med på oavsett klasstillhörighet och politisk uppfattning. Här har man funnit någonting som är absolut riskfritt, så att alla kan vara med och på så sätt kompenseras för bristande möjligheter i fråga om de övriga problemen.

Bakom allt detta kämpar man emellertid hela tiden för att bevara klassamhället. Barnen har i hög grad blivit offer för den anpassningsfilosofi som präglar vårt samhällssystem: ju vanvettigare världen blir, desto mer kommer man att tala om trivsel, ju mer kommer man att vilja kämpa för anpassning, ju större uttrycksmöjligheter får de som skall anpassas.

Vi rötter inte till samhällets fel, vi kompenserar dem. Kompensationen blir allt mer omfattande. Om inte allt för lång tid kommer vi att få uppleva, att vi använder största delen av vår

produktivitet till att kompensera grundläggande brister i vårt samhällssystem. Se på den växande vårdapparaten som reparerar arbetskraften och tar hand om de utslagna.

Redan nu lappar psykiater, psykologer och pedagoger ihop skador framkallade av samhället. En allt större del av skolornas tid används till att lära folk att inte dricka ihjäl sig, röka ihjäl sig, får barn för tidigt, bli slav under narkotika, läsa dåliga böcker eller se dåliga filmer, bli ihjälkörda på väg från skolan och undvika att bli arbetslösa. Alltsammans är resultatet av att samhället är människofientligt och ännu mer barnfientligt.

De som har makten kämpar för att behålla den - de som ingen makt har försvarar systemet därför att de är otrygga och inte ser andra möjligheter. Barnen kommer iklämmt mitt emellan som en grupp, som varken har makt eller uttrycksmöjligheter. För barn existerar gott och ont på de vuxnas villkor:

Barn äger ingenting
Barn är ingenting
De får inte leka på gatan
De får inte leka i lägenheten
De får inte leka i trappen
De får inte störa på gården
De skall gå i skolan
De skall hjälpa mamma
De skall sitta stilla
De skall vara rena
De skall alltid vara något annat
Barn får inte en chans att tro att de är något.

Viljan att förstöra uppstår när viljan och möjligheten att skapa inte finns.

Om vi väljer att värdera barns utvecklingsmöjligheter utifrån våra ideal om vad barn borde ha av utvecklingsmöjligheter, är vi tvugna att klargöra för oss vad vi vill med barnen, dvs med vårt samhälle. Vi kan se att den brist på utvecklingsmöjligheter som barnen lider av står i direkt överensstämmelse med den brist på utvecklingsmöjligheter som samhället bjuder arbetarklassen.

Det vi idag kämpar emot - den ekonomiska och kulturella olikheten för barn, de dåliga bostadsförhållandena som isolerar människor från varandra och omöjliggör skapande verksamhet, detta är det som

Barn miljö är de vuxnas miljö. När de vuxna bor dåligt bor deras barn dåligt. När de vuxna sugr ut ekonomiskt och känslomässigt och hälsomässigt på arbetsplatsen påverkar det deras förhållande till barnen. Att dagispersonalen och skollärarna bara ställer upp på arbetstid och för lön påverkar barnen.

Vår miljö inbjuder till upplevelsemöjligheter eller inskränker dem. Upplevelsemöjligheter är förutsättningen för förståelse. Förståelse är förutsättningen för tänkande eller det som idag kallas intelligens. I upplevelsefattiga miljöer blir barn dummare än de hade behövt att bli. Största delen av nybyggnationen, såväl bostäder som daghem och skolor ger få upplevelsemöjligheter och är alltså fördummande.

Psykologerna, psykiaterna och pedagogerna lappar ihop de skador som framkallats av det samhälle, den miljö som kapitalismen och borgarklassens ideologi byggt omkring oss och barnen. Hur länge skall det lappas? Vi vet att samhället skapar rädda och destruktiva barn och vuxna. Vi känner till prognoserna för ökningen i antalet socialt handikappade - utslagna, men man fortsätter lappa. Man pissar på barnen och beklagar sig efteråt över att de luktar illa -- och för var dag känner vi oss allt vanmäktigare. Hur länge skall vi låta det lappas?

UEK

